

ZADRUGAR

G L A S I L O
N A B A V L J A L N E
Z A D R U G E
U S L U Ž B E N C E V
D R Ž A V N I H
Ž E L E Z N I C

V

L J U B L J A N I
L E T O • X V I I

2

V S E B I N A

ZADRUŽNA IDEOLOGIJA / BORBA ZADRUGE ZA KRUH /
NAŠE OGNJIŠČE: OBLEKA IN MODA — IZ KUHINJE — MED
MOŽEM IN ŽENO / VRT IN CVETLICE: SETEV IN PRESA-
JANJE / ZDRAVSTVO: NEKAJ O PREHLADIH IN DRUGIH
NEVŠEČNOSTIH / LEPOSLOVJE: STRIC JOZEF / ZADRUŽNI
VESTNIK / KRIŽANKA

Nakaznice za moko

Preberite okrožnico z navodili banovinskega prehranjevalnega urada na strani 54 te številke „Zadrugarja“ glede nakaznic za krušno moko. Ravnajte se po teh in sledečih navodilih:

1. S februarскими nakaznicami lahko naročate in dobite moko samo do 28. februarja.
2. Člani, zlasti oni s proge, ki februarске nakaznice za moko še imajo, pa so vzeli v zadrugi moko po 1. februarju, naj odrezke za prejeto količino moke takoj oddajo ali pošljejo tisti naši prodajalni, v kateri so moko dobili. Zadrugi bo nakazano v bodoče samo toliko moke, v kolikor bo predložila odrezkov od nakaznic. Izpolnjene glave nakaznic za moko obdržite. Z njimi dobite pri občinah nakaznice za mesec marec. **Občine nakaznic za moko v bodoče ne bodo več pošiljale naši zadrugi.**
3. Za mesec marec bodo imele nakaznice za moko drugo barvo. Nakaznice za marec morajo vsi prebivalci dravske banovine, **torej tudi naši člani brezpogojno dvigniti pri pristojni občini.**

Dvignite zato nakaznite čimprej!

4. Člani, ki stanujejo na področju mestne občine ljubljanske, pa dobe tudi za mesec marec nakaznice za moko v naši prodajalni Ljubljana glavni kolodvor oziroma v šiški.
5. Od 1. marca naprej se bo izdajala moka **samo na podlagi nakaznic**, veljavnih za dotični mesec, za katerega so izstavljene.

Brez nakaznic ne smemo izdati nobene moke.

6. Kdor naroča živila v naših prodajalnah osebno, naj prinese s seboj tudi nakaznice za moko in naj jih odda blagajniku obenem z naročilnico in nakupovalno knjižico.
7. Člani s proge pa, ki živil ne naročajo osebno, naj priložijo v zaboj k naročilnici živil in nakupovalni knjižici tudi nakaznice za moko.
8. Vsak član naj glavo nakaznice za moko natančno izpolni; na vsaki nakaznici pa vpiše zraven **tiskane številke nakaznice še svojo člansko številko.**

Vse člane prosimo, naj se točno ravnajo po teh navodilih, ker izvirajo iz oblastvenih predpisov. Brez upoštevanja teh navodil je redno nabavljanje in dostavljanje moke nemogoče.

UPRAVNI ODBOR.

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 2

Ljubljana, 20. februarja 1941

Leto XVII

Zadružna ideologija*

I.

Človek ne živi samo od kruha, temveč tudi od idej in duhovnega ustvarjanja. Ko motrimo n. pr. verska gibanja, vidimo, da ima idealni moment večjo vlogo kot materialni. Človek je višje bitje, ki ga vedno vodijo ideje; on se nahaja v neprestanem razvoju in išče novih pogledov na svet. Svojčas je vladal konservatizem, ki je ustvaril mnogo dobrega. Večkrat prehitro zapuščamo staro, ki se oklepa konservatizma. Napredek pa koraka neprekidno, tu pa tam zdrknemo tudi nazaj, da bi se zopet više povzpeli. Progres se ne da ustaviti; nikoli ne smemo izgubiti poguma, zakaj vedno prihaja bolje.

Liberalizem, ki se je pojavil po konservatizmu, je človeštvo osvobodil od zastarelih spon in ustvaril mnogo na polju politične in ekonomske svobode. Liberalizem, tako so mnogi verovali, je prispeval k boljši bodočnosti na gospodarskem polju; toda neomejena konkurenca ima poleg dobrih tudi slabe strani. Močni so postali še močnejši. Plod tega liberalizma je kapitalizem, toda on je postal tako močan, da zaradi njega vsi trpimo. Kapitalizem ni več liberalen, nego konservativen in hoče izrabljati narod. — Politična svoboda brez ekonomske pa je prazna beseda.

Pogreške konservatizma in liberalizma je opazil socializem, novo naziranje, ki hoče svet na svoj način osrečiti. Socializem in komunizem sta svoje delo začela tam, kjer je bilo nekaj zamujenega. Položaj industrijskih delavcev je postal mnogo povoljnejši po zaslugi socializma in parlamentarizma, ko je bila pod njegovim vplivom dosežena zakonska zaščita delavcev, ki se v Angliji in Nemčiji skoro že preveč močno občuti. V Sovjetski Rusiji si je vladajoči delavski razred vzel svobodo samo za sebe.

* V „Srbskem zadrugarju“, organu Zveze poljedelskih zadrug v Novem Sadu, štev. 12/40 je izšel pod gornjim naslovom pričujoči članek, ki se nam zdi tako važen, da ga v našem listu v celoti prinašamo. Važen tem bolj, ker mnogi — neizvemši uglednih zadružnih pisateljev — še danes menijo, da zadružni pokret nima in ne more imeti svoje ideologije. — Op. uredn.

Socializem je enostranski, briga se samo za delavce, ne pa za vso človeško družbo. Pozabil je na kmete, ki tvorijo še vedno večino.

Krščanstvo je prav tako velika ideja, ali je v praksi ostala neostvarjena, ker nismo pravi, oziroma samo malo kristjani. Religija je seveda človeštvo oplemenila, vendar samo v majhni meri.

Zadružna ideja ni čisto praktična ideja, ker kot taka za človeštvo ne bi imela vrednosti. Praktičen pomeni sebičen, tega pa ni treba učiti. Potrebujemo idejo, ki je hkrati realistična in idealistična, to pa je zadružni svetovni nazor. Zadružništvo je sestavljeno naziranje. Obstoji iz raznih delov, ni povsem originalno kot je n. pr. religija ali kaka vrsta socializma; pa tudi ni enostransko kot ti dve. Zadružništvo jemlje od vseh idej to, kar je trajno: od konservatizma skrb za staro in dobro, od religije moralo. Zadružništvo veruje, da človeštvo brez morale tudi gospodarsko ne more napredovati — morala je vodnik tudi v gospodarskem življenju. Liberalizem je bil brez duše, življenje je mehaniziral, ker je mislil, da je za dobrobit človeštva zadosti samo politična svoboda in svoboda konkurence. Zadružništvo jemlje od liberalizma svobodo, ali ne veruje, da bi bilo treba človeštvo osrečiti z zakoni. Kar v preveliki meri prihaja od zgoraj, omrtni narod, ki pod tutorstvom izgubi energijo in svobodo.

Danci n. pr. mislijo, da zadružništvo ne potrebuje zakonodajstva, svoje poljedelsko zadružništvo so ustvarili brez njega; toda z Danci se ne moremo meriti, oni so najbolj izobraženi in najbolj bogati poljedelci, kar se morajo zahvaliti samo zadružništvu.

Zadružništvo zahteva svobodo brez prevelikega vmešavanja države. V tem se strinja z Adamom Smithom, ki je učil, da država bodi samo stražnik, ki se bavi le z vzdrževanjem reda in mira. To je sicer malo pretirano, vendar preveliko poseganje države v življenje naroda pomenja njegovo nesamostojnost. Otroci so pod varuštvom, človek pa mora biti energičen in samostojen.

Zadružništvo je svobodna organizacija, to je najcenejši način upravljanja in organiziranja, ki državo ničesar ne stane. Država pa mora v šolah poučevati zadružništvo. Neki poznani angleški novinar piše, da imajo v Angliji mnogo predavanj o zadružništvu za delavce; potrebno pa je, da se pričnejo taka predavanja za ministre, uradnike, vseučiliške profesorje in duhovnike, ki imajo vpliv, ki delajo zakone za zadružništvo, pa otežkočajo zadružni pokret, ker ga ne poznajo niti toliko kot angleški industrijski delavec ali danski kmet.

Zadružništvo je prevzelo od socializma mnogo dobrih idej, toda zavrglo je revolucionarnost, ki kooperacijo samo ovira. Dokaz: v državah s pogostimi revolucijami, kot n. pr. v Južni Ameriki in na Portugalskem, je zadružništvo najslabše, zato ker za svoj razvoj potrebuje mir in red, pa čeprav ni konservativno. Nasprotno je zadružni

pokret najjačji v državah, v katerih so revolucije že davno prenehale, kot n. pr. na Angleškem, kjer se je zadružništvo po pokretu l. 1848. zelo hitro razvilo. Isto velja za Dansko, Švedsko in Švico.

Še manj kot politično, priznava zadružništvo gospodarsko revolucijo in ne veruje v rešitev po diktaturi proletariata. Močno je samo to, kar prihaja od zdolaj, iz malih krogov in postopoma. Močna ideja napreduje le polagoma. Samo z vzgojo se človeštvo lahko preobrazi, zadružništvo pa pomenja vzgojo naroda, za kar je potreben čas. Zadrružna ideja vzgaja narod gospodarsko, ona je harmonija egoističnih in altruističnih interesov brez žrtev. Zadrružna ideja je skupnost viteza Don Kihota, borca za ideje, in njegovega prozaičnega sluge Sančo Pansa, ki se briga samo za svoj želodec. Zadrružništvo je izkoristilo idealno stran krščanstva, ali za to ne zahteva žrtev kot krščanstvo, ki hoče napraviti iz človeka svetnika. V zadrružništvu je združen realizem skupno z idealizmom. Baš danes potrebujemo državnike, ki združujejo konservatizem z radikalizmom, kakor dela to zadrružništvo.

Podobnost zadrružništva s socializmom je v tem, ker ne verujeta v večnost kapitalizma. Gospodarska vzgoja naroda menja življenje. Kapitalizem bo izginil, kakor so izginile tudi ostale oblike gospodarskega reda; ali je še tu in bo ostal, dokler se človek ne bo naučil drugače gospodariti. V Rusiji so poskušali kapitalizem nasilno uničiti, pa zaradi tega tam ni postalo mnogo bolje. Kmetu je odvzeta lastnina zemlje, posledica pa je izguba energije in zmanjšanje proizvodnje. Kooperatizem se ne bori proti lastninski pravici, ki je človeku svojstvena. V zadrružnem redu je lahko vsakdo lastnik, samo izrabljati tega ne sme.

Zadrružni nazor vključuje religiozne, gospodarske in politične poglede na svet. Zadruga mora ostati izven politike, ne sme biti v službi niti politične niti verske stranke. Vsakdo, brez razlike nazarjanja, lahko dela v zadrružništvu in tudi stvarno v zadrružništvu sodelujejo ljudje vseh stanov in naziranj, in prav to dokazuje veličino zadrružnega pokreta.

Mnoge vlade zadrružništvo podpirajo, pa ne toliko iz ljubezni do tega pokreta, ki ga niti ne razumejo, temveč samo zato, da se na ta način rešijo komunistične nevarnosti. Pozdravljam tudi to naklonjenost do zadrružništva, čeprav ni iskrena.

Obstaja tudi strankarsko zadrružništvo, ki pa je zelo šibko. So države, kjer je številčno močno, toda to je prisilna organizacija, ne svobodno zadrružništvo. Ljudje, ki vodijo zadrružno idejo, morajo tej ideji služiti z vso dušo, lahko pa so člani strank in veroizpovedi, ali samo izven zadrružnega pokreta.

Zadružništvo je velika ideja, ki jo nekateri hočejo videti rdečo, drugi pa črno; ali stvarno je ona bela, oziroma še boljše: sestavljena je iz vseh barv, kakršna je tudi mednarodna zadružna zastava, kar je zelo točno, ker združuje pristaše vseh strank, razredov in narodov.

Kaj je napravila ideja? Zadružništvo je na gospodarskem in moralnem polju vzgojena ideja, in kot taka napreduje le polagoma. Politične spremembe lahko nastanejo preko noči, toda one so začasne, ideja evolucije pa hodi počasi, vendar je v razmeroma kratkem času ustvarila čudeže.

II.

Male države se razvijajo hitreje kot velike. Vzemimo n. pr. Finsko, hladno državo, brez sonca, skopo obdarjeno s prebivalci, ki so mrki, brez večje umetnosti, zelo preprosti. Tamkaj je šolstvo zelo dobro, poštenje pa še nedoseženo. Lastnina je sveta, nikdo se je ne dotakne, kar najbolj dokazuje sledeča anekdota:

Neki Anglež je pred vojno na potu skozi Finsko izgubil denarico. Ko se je po vojni vračal, jo je našel nedotaknjeno na istem mestu, samo so bile denarju dodane še — obresti.

Na Finskem n. pr. v tramvaju nikdo ne prodaja kart, temveč vsak potnik sam vrže denar v zabojček, ki se v ta namen nahaja v vozu. Jasno je, da je narod s takimi svojstvi za zadružni pokret zelo dostopen. — Ruski sociolog Novikov je izračunal, da ena tretjina vseh izdatkov človeštva izvira iz nepoštenja.

Veliki zadružni pokret na Finskem je podprlo zatiranje s strani Rusov. Finci so bili izključeni iz vseh boljših državnih služb. Z druge strani jih je eksploatiral švedski kapitalizem, v čigar rokah je bila vsa industrija in trgovina. Tako so bili Finci prisiljeni, da si sami ustvarijo možnost boljše eksistence s pomočjo zadružništva, ki je izgradilo lastno nacionalno industrijo. Na tem primeru vidimo, da zadružni pokret, kadar postane nacionalni pokret, neodoljivo premaga vse ovire, ker ga spremlja navdušenje in zvestoba vsega naroda.

Drugi primer je Danska, ki je vsa prerrojena, kar se mora zahvaliti samo zadružništvu. Danes živi danski seljak bolje kot meščanski delavec ali celo uradnik, pred štiridesetimi leti pa je bil zaradi svoje siromašnosti in bede zasmehovan in zaničevan. Kako dovršena je danska živinoreja, se najbolje vidi iz dejstva, da danski seljak svojim gostom, ki prihajajo od drugod, da vidijo njegov napredek, lahko priredi kosilo v — kravjem hlevu, ki je tako čist, svetel in prostran, da more brez vsakega smradu služiti tudi v tak namen.

Zadružna ideja ni samo ekonomsko povzdignila danskega kmeta — to ne bi bilo še nič posebnega — z njo je postal tudi moralno boljši in počtenejši, ne samo bogatejši.

Zadruha stori narod boljši, praktično in idealno. — Ne gre pa povsod tako gladko, ali vsak neuspeh daje močnejši impuls za tem boljši končni uspeh.

Zadružništvo je edini pokret, ki ni nikogar prevaril in ki mu lahko verujemo. Človek je prenasičen starih pogledov na svet, nezadovoljen s politično-strankarskimi borbami, ki narod razdvajajo: zato išče nekaj novega, realnega, ne utopističnega, in to je zadružni nazor. Svetlost zadružništva je edina, ki ji lahko sledimo: zadružništvo ne obeta mnogo, od svojih pristašev pa zahteva, da prinašajo v zadružni pokret svoje dobre lastnosti, ono je ogledalo njihovega dela.

Apeliram na mlada srca, da verujejo in sodelujejo v zadružništvu, ki je nevtralno torišče, kjer se lahko odpočijemo od strankarskih borb. Zedinjajoči pokret zadružništva nam je potreben, saj predstavlja nekaj velikega, nacionalnega. Zadružni pokret je ponekod dosegel samo polovico uspehov, ki jih more doseči.

Prof. dr. V. Totomianz.

Borba zadruga za kruh

Po sklepu seje upravnega odbora je naša zadruga 1. februarja t. l. sklicala konferenco, na katero je pozvala vse zastopnike železniških strokovnih organizacij v direkciji Ljubljana. Na tej konferenci je upravni odbor zadruga podal točno vse težkoče, ki se pojavljajo glede na prehrano naših članov železničarjev, in težkoč, ki jih ima zadruga pri nabavi poglavitnih življenjskih potrebščin. Posebne težave so pri nabavi moke, masti, olja, mila, soli itd.

Predstavniki strokovnih organizacij so bili opozorjeni posebno na težke zapreke glede preskrbe s pšenično moko. Zadruga, ki je dosedaj prejemale vedno in redno moko iz Zvezinih mlinov v Adi in Molu, je naenkrat stala pred težkim vprašanjem, kdo ji bo nadalje dobavljal moko, ko bo Zveza 17. t. m. prekinila v svojih mlinih obrat, ker ne dobi zahtevanega kontingenta pšenice. Dolžnost zadruga je, da o tem pravočasno obvesti članstvo ter da podvzame vse korake na odločujočih mestih, da se našemu železničarju — zadrugarju zasigura kruh, v kolikor je to mogoče.

Na predlog uprave zadruga je konferenca sklenila, da naj 5. t. m. vsaka organizacija predloži zadrugi svojo pismeno predstavko glede oskrbe železničarjev z moko in da predstavniki zadruga skupno s predstavniki strokovnih organizacij izvršijo v Beogradu potrebne intervencije na pristojnih mestih.

Dne 7. in 8. t. m. je bila delegacija sprejeta skupno z zastopniki sarajevske železničarske zadruga pri g. pomočniku prometnega ministra ing. Trčku in pri g. ministru ing. Besliću ter mu izročila svojo resolucijo. Obrazložila mu je stvarno težak dejanski položaj zadruga, v katerem se bo znašla po 15. februarju, ako ne bo prejela pšenične moke. Dalje mu je tudi razložila težko finančno stanje, v katerega so zašle vse železničarske zadruga, ker še dosedaj niso dobile izplačanega 50 milijonskega posojila, ki je bilo odobreno z uredbo.

G. prometni minister in pomočnik sta uvidela kritičen položaj, v katerega so zašli železničarji glede oskrbe s pšenično moko, ter sta obljubila vso svojo pomoč, ki jo pač moreta nuditi v danih okoliščinah.

* * *

Že dne 10. t. m. je prispel v Ljubljano g. pomočnik prometnega ministra ing. Trček z nalogom, da pri gospodu banu dr. Natlačenu in pri Prevodu reši vprašanje oskrbe naše zadruga s potrebno količino pšenične moke. Po prihodu v Ljubljano si je g. pomočnik ministra skupno z našim g. direktorjem ing. Kavčičem ogledal našo zadruga glede zalog ter moral ugotoviti, da so iste za toliko število članstva minimalne.

Takoj nato so bili g. pomočnik ministra ing. Trček skupno z g. železniškim direktorjem ing. Kavčičem ter predsednikom zadruga g. Klebelom ter podpredsednikom g. Juhom pri g. banu dr. Natlačenu in pri predsedniku Prevoda g. ministru Snoju. G. pomočnik ministra je pri g. banu tolmačil nujno ureditev preskrbe železničarjev s pšenično moko s strani Prevoda, nakar je g. ban s polnim razumevanjem obljubil pomoč, v kolikor bodo trajale zaloge pšenične moke. Pri Prevodu smo prejeli zagotovilo, da bomo za mesec marec prejeli potrebno količino moke, in sicer toliko, kolikor po naredbi odpade na vsakega člana.

Kako bo pa z oskrbo pšenične moke za nadaljnji čas, zadeva še za enkrat ni rešena.

Na tem mestu se moramo posebno zahvaliti g. pomočniku ministra ing. Trčku, ki je ves čas ob prihodu naše delegacije v Beogradu in pa v Ljubljani z vso vnemo reševal težak problem preskrbe železničarjev z moko, in upamo, da nas bo tudi v bodoče kot zadrugar na tej poti podpiral.

Resolucija, ki je bila dne 8. t. m. predana g. prometnemu ministru in njegovemu pomočniku se glasi:

Resolucija

Gospod minister!

Podpisani Nabavljalni zadrugi uslužbencev državnih železnic v Ljubljani čast je v svojem imenu in po skupnem pretresu tudi v imenu strokovnih

organizacij, in to: Udruženja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev, Udruženja železniških uradnikov, Udruženja strojevodij, Udruženja kurjačev, Udruženja vlakospremnega in premikalnega osebja in Udruženja vozovnih preglednikov

predati Vam, gospod minister,

slededeč predstavko v pogledu prehrane železniškega osebja na teritoriju direkcije Ljubljana:

„Način prehrane železniškega osebja se radi same strukture službe razlikuje od prehrane ostalih družbenih slojev. Zakaj eksekutivno osebje, zlasti strojevodje, kurjači in vlakospremno osebje ima radi službenih turnusov, v katerih prosečno prebije 70% od skupnega časa izven svoje družine, poseben način prehrane. To je tem slabše radi nepretrgane službe podnevi in ponoči, ko to osebje nosi hrano s seboj in si jo celo v kuhinjah na odmorih v postajah samo pripravlja. Poudariti moramo še dejstvo, da posamezne ture v službi znašajo tudi po 72 ur in več nepretrganega bivanja izven njegovega gospodinjstva.

Podobne prilike obstajajo tudi glede postajnega, kurilniškega in sekcijskega osebja, kot vlakovnih odpravnikov, kretničarjev, premikačev, nadzornikov lokomotiv, predkurjačev, čuvajev proge itd., ki vršijo službo v turnusih 12/24, 18/24 in 24/24. To velja prav tako za delavce pri eksekutivnih edinicah. To se pravi, da je značaj službe celokupnega eksekutivnega osebja po zakonu o železnicah javnega prometa zelo naporen ter da zahteva tudi ustrezajočo in zadostno prehrano, če naj se vzdrži fizična in psihična odpornost tega osebja.

Podpisana zadruga je ves čas svojega 19-letnega delovanja v celoti izpolnjevala stavljene naloge in je s pomočjo Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev v Beogradu vse svoje članstvo popolnoma in z vsemi življenjskimi potrebščinami oskrbovala.

Do konca septembra minulega leta so bile najnujnejše potrebščine, kot moka, koruza, sladkor, olje, milo in sol vsak mesec redno, pravočasno in v zadostni meri razdeljene.

Po raznih ukrepih, ki so bili podvzeti s strani novoustanovljenih central za posamezne gori navedene prehranjevalne artikle, pa se je pojavilo vprašanje glede oskrbe zadrugarjev.

Kraljevska banska uprava dravske banovine je s 1. januarjem tega leta odmerila: za družinske člane do 6 let starosti 2 kg, od 7—14 let 3 kg, za starejše pa 4 kg enotne krušne moke na mesec. Ta količina moke je za železničarsko osebje absolutno nezadostna in jo je treba zvišati za uslužbenca samega na najmanj 8 kg na mesec.

V pogledu ostalih potrebščin, kot olja, sladkorja, riža, mila itd. se ne more osvojiti načelo omenjenih central, da se kontingenti odredajo po potrošnji v l. 1938. in 1959., ker je porast članstva v l. 1940., zlasti pa v tekočem letu, zelo velik. Vsi novi člani so s svojimi družinami z vstopom v zadrugo izločeni iz oskrbe pri trgovcih oziroma pri občinskih organizacijah, dočim trgovci za te potrošače pridržijo odpadajoči del kontingenta, zadrugni kontingent pa se ne poveča. Na ta način ima privatna trgovina ugodnosti na škodo zadruga in njenih članov.

Zlasti nam je čast omeniti, da je dosedanja preskrba z moko in koruzo po Zvezi nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev v Beogradu iz njenih mlinov v Adi in Molu funkcionirala nepretrgoma in v zadostni meri. Ker pa je Zvezi sedaj direkten nakup pšenice onemogočen in „Prizad“ oziroma

Direkcija za prehrano novih kontingentov ne more nakazati, bodeta navedena mlina s 17. t. m. za svoje zadruge ustavila mletje enotne moke. S tem nastaja popolnoma nova situacija in nevarnost, da vse zadruge, zlasti železničarske, ostanejo brez krušne moke. Železničarsko osebje pa se k nakupovanju kruha ne more napotiti v pekarnice v mestih, in to radi stanovanja odnosno domicila, ker to osebje večji del časa preživi izven svojega doma in mora na potu imeti vsaj dovolj kruha. Razen tega je doma pečen kruh boljši, okusnejši in cenejši, ter je tudi iz tega razloga potrebno, da se brezpogojno železničarskemu osebju osigura potrebna količina krušne moke.

Na podlagi obrazloženega podpisani zadrugi čast je zaprositi Vas, gospod minister, za hitro pomoč, in sicer:

1. Da se za prehrano železničarjev s kruhom na področju direkcije Ljubljana osigura razen koruze mesečno najmanj 170.000 kg enotne krušne moke po odredbi banske uprave v Ljubljani in takò, da se kvota za uslužbenca poveča na 8 kg mesečno.

2. Da se ostali prehranjevalni artikli dodeljujejo v odrejenih količinah po vsakomesečnem točnem številu zadrugarjev in njihovih rodbinskih članov.

Številčno stanje celokupnih potrošačev podpisane zadruge je točno ugotovljeno in znaša na dan 1. februarja tekočega leta 9.129 članov, ki imajo 31.448 rodbinskih članov, torej skupaj 40.577, vendar to število stalno narašča.

Dodeljevanje teh kontingentov naj se tako glede razdeljevanja kakor glede finansiranja tega posla lahko najbolj racionalno in namenu najbolj ustrezajoče vrši na dosedanji način po skupni zadrugi centrali, t. j. po Zvezi nabavljajnih zadrug državnih uslužbencev v Beogradu. Če pa bi se dodeljevanje kontingentov določilo po „Prevodu“ in „Pogodu“, tedaj se mora upoštevati dejstvo, da v kontingentih za dravsko banovino in banovino Hrvatsko do kraja januarja tekočega leta potrošači-zadrugarji niso bili vključeni. Zato prosimo, ako se bo razdelitev v bodoče vršila po „Prevodu“ in „Pogodu“, da novi kontingenti vsebujejo tudi vse potrošače-zadrugarje, in da se finansiranje tega posla, oziroma plačevanje vrši kot najbolj primerno po Zvezi.

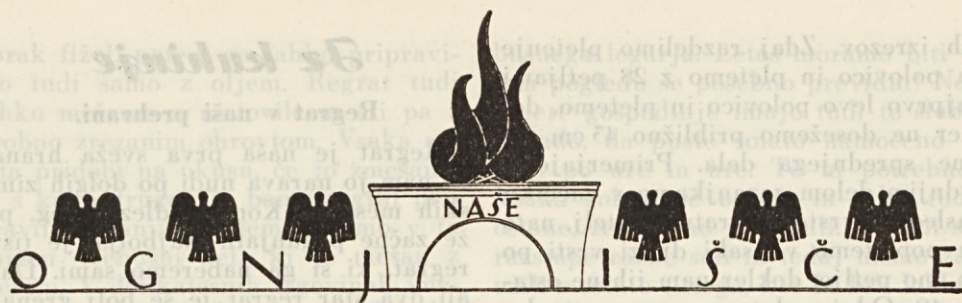
Gospod minister, dovoljujemo si opozoriti Vas na dejstvo, da bo podpisana zadruga s 15. tega meseca ostala brez enotne krušne moke, železničarji torej brez kruha. Zato Vas prosimo za nujno in učinkovito intervencijo pri vseh odločujočih oblasteh, da se Nabavljajni zadrugi uslužbencev državnih železnic v Ljubljani brezpogojno takoj nakaže 17 desetonskih vagonov, t. j. 170.000 kg enotne krušne moke v kritje enomesečne potrebe.

Verujemo, da imamo v Vas, gospod minister, svojega najmočnejšega zaščitnika, in Vas prosimo, da bi podvzeli vse korake, da se vprašanje prehrane železničarskega osebja reši nujno, pravilno in pravično.

Izvolite sprejeti, gospod minister, izraze naše hvaležnosti in globokega spoštovanja.

V Beogradu 7. februarja l. 1941.

Nabavljajna zadruga
uslužbencev državnih železnic r. z. z o. j. Ljubljana
Sovré Franc, l. r. Klebel Emil, l. r.
odbornik. predsednik.

Obleka in moda

Volnena jopica za izlete.

Tako jopico pletemo iz zelo debele volne. Ker pa take volne sedaj ni lahko dobiti, jo pletemo z navadno volno, in sicer v dvojni nitki. Volna je tako debela, da meri delo petih petelj 2½ cm. Jopica, ki meri v prsni

širini 90 cm, je dolga 47 cm, šiv rokava pa 12 cm. Sprednji in zadnji del sta nasnuta s po 66 petelj. Če delamo s tanjšo volno, moramo seveda nasnuti več petelj.

Začetni vzorec: 1 desna, ena leva, delamo na tanjših pletilkah, potem pa pletenje predenemo na eno številko debelejše pletilke in nadaljujemo: I. vrsta: prvo petljo po-

pletemo desno, naslednjo pa snamemo, ne da bi jo popletli, tako da položimo najprej nitko od spredaj na levo pletilko in petljo z desno pletilko pobereemo. Prva vrsta bi torej bila: 1 desna, ena ovita in ena sneta. Druga vrsta: Tista petlja, ki smo jo v prvi vrsti samo sneli, je sedaj prav za prav dvojna, to dvojno petljo zdaj popletemo kot eno samo desno, ono petljo pa, ki smo jo v prvi vrsti popletli desno, pa snamemo kakor v prvi vrsti, tako da najprej položimo nanjo nitko, potem pa jo prevzamemo na desno pletilko. S tem vzorcem pletemo vso jopico. Zelo lahek in uspešen vzorec.

Zadnji del:

Potem, ko smo naredili približno 9 cm vzorca v 1 desni in 1 levi, pletemo v drugem vzorcu kakih 5 cm visoko, od tu naprej pa dopletemo v vsaki šesti vrsti po eno petljo, dokler nimamo na pletilkah 75 petelj. S temi petljami delamo naprej, dokler nam ob straneh ne meri pletenje 50 cm.

Sedaj izoblikujemo rokavni izrez: V začetku naslednjih dveh vrst zazanjkamo po 4 petlje, nato pa popletemo po eno na koncu vsake druge vrste, dokler nimamo na pletilkah 57 petelj. Pletemo zdaj naravnost, dokler nimamo celotne dolžine 47 cm. Izoblikujemo ramo tako, da zazanjkamo po 9 petelj v začetku naslednjih štirih vrst, ostale pa kar zazanjkamo.

Sprednji del:

Pletemo ga prav tako kakor zadnjega, dokler nimamo izoblikovanih rokav-

Iz kuhinje

Regrat v naši prehrani.

nih izrezov. Zdaj razdelimo pletenje na polovico in pletemo z 28 petljami najprvo levo polovico in pletemo, dokler ne dosežemo približno 45 cm višine sprednjega dela. Primerjaje z zadnjim delom zazanjkamo v začetku naslednje vrste ob vratu 7 petelj, nato pa popletemo v vsaki drugi vrsti po po eno petljo, dokler nam jih ne ostane 18. Od tu pletemo naravnost, dokler ne dosežemo dolžine zadnjega dela. V začetku vsake druge vrste ob rokavnem izrezu zazanjkamo po 9 petelj.

Vrremo se nato k desni strani sprednjega dela, zazanjkamo 2 petlji in dovršimo po vzorcu leve strani.

Rokavi:

S pletilkami štev. 5 nasujemo 50 petelj in pletemo v višini 5 cm ena desna, ena leva. Zdaj predenemo pletenje na debelejšje igle in pletemo po prvotnem vzorcu naprej. Koncem vsake četrte vrste po eno dopletemo, dokler nimamo na iglah 59 petelj, in delamo s temi petljami do višine 15 cm stranskega roba. Zgornji del rokava izoblikujemo tako, da zazanjkamo po 4 petlje v začetku dveh naslednjih vrst, potem pa popletemo dve skupaj na koncu vsake druge vrste, dokler nam jih ne ostane na pletilkah še 25, ki jih zazanjkamo.

Ovratnik:

Sprednji in zadnji del sešijemo, okrog vratu pa naberemo 70 petelj in pletemo ena desna in ena leva, tako da v začetku vsake vrste po eno dopletemo. Končamo z 79 petljami.

Pletenja ne likamo. Sešijemo jopico in rokave ob straneh in všijemo rokavčke. Spredej všijemo košček zadrege.

Priloga: Slika in besedilo je posneto po angleški reviji „The Housewife“ lanske jesenske številke. Navodilo ni preizkušeno, a jopice ne bo težko narediti, če imamo le malo vaje v pletenju. M.

Regrat je naša prva sveža hrana, ki nam jo narava nudi po dolgih zimskih mesecih. Komaj odleze sneg, pa že začne poganjati. Najboljši je tisti regrat, ki si ga naberemo sami. Dan ali dva star regrat je še bolj grenak in teže prebavljiv. Koliko pa je star regrat, ki ga kupimo na trgu, pa ne moremo ugotoviti, ker prodajalke skrbe, da izgleda svež. V mestnih domovih se je regrat bolj udomačil kakor v domovih, okrog katerih regrat raste! Podeželski ljudje ga ne cenijo menda zato, ker ga ni treba kupiti.

Regrat vsebuje zelo veliko rudninskih soli in vitaminov. Rudninske soli so potrebne, da ostanejo zdrava jetra, pljuča, ledice, srce. Če so ledice zdrave, svoje delo bolje opravljajo, ker odvajajo z vodo razne strupene snovi, ki jih je naše telo polno in ki se sproti tvorijo. Zato bi morali uživati veliko svežega regrata tisti, ki bolujejo na sladkorni bolezni in na ledicah sploh.

Iz stebela iztisnjeni sok nam da dobro tinkturo, če mu dodamo polovico čistega alkohola. Dnevno použijemo 5—6 kapljic proti boleznim ledic in jeter. Iz posušenih listov kuhamo čaj, ki zelo dobro vpliva na vse telo. Dnevno ga popijemo v požirkih 1—2 skodelici. Priporočljiv je za starostno oslabelost, krvne bolezni, debelušnost, izpuščaje, tvore, revmatizem in žolčne kamne. Za ureditev prebave mu dodamo še tavžentrož, črnega trna in krlhlike.

Najbolj zdravilen bo seveda le sveži regrat. Lahko pa ga uživamo tudi pripravljenega kot špinača, ali pa ga skupaj s koprivami kuhajmo drobno zrezanega v obliki juhe, ki smo ji zakuhali nekoliko riža in zabelili s prežganjem. Regrat v solati potrebuje precej maščobe. Nekaterim kuharicam se zdi, da ga z oljem nikakor ni mogoče tako ukrotiti kakor s precvrto slanino. Če imamo na regratu na pr.

gorak fižol, potem ga lahko pripravimo tudi samo z oljem. Regrat tudi lahko mešamo z motovilcem ali pa z drobno zrezanim ohrovtom. Vsaka solata pridobi na okusu, če jo zmešamo še s kako drugo. Če bomo regrat pripravili s slanino, potem kupimo v ta namen trebušni del, ki je mešan z mesom. V delikatesnih trgovinah imenujejo te vrste slanino „hamburško slanino“. Angleži si pripravljajo z njo svojo znamenito jed „Ham and eggs“. Ko je slanina dobro scvrta, pobereмо ocvirke, v maščobo pa vlijemo potrebno količino kisa, prevremo in vlijemo na regrat in dobro pomešamo. K taki solati se olupljen krompir v koščkih, ki smo ga zabelili z ocvirki, najbolj obnese. Opran in odceden regrat še prerežemo na manjše dele, ker je takega laglje uživati.

Regrat, ki smo ga nabrali ali kupili, najprvo skrbno očistimo, potem pa ga operemo v gorki vodi! Mrzla naj bo samo zadnja voda, vse prejšnje pa morajo biti tople. Bog ve koliko različne strupene golazni je oblezlo stebelca in liste, morda je katera izmed njih izlezla na listih celo jajčeca! Jajčeca so mala in bela, za prosto oko včasih nevidna, in ker so še mastna, jih ne moremo izmiti z mrzlo vodo. V takem primeru se lahko zgodi, da po- uijemo vso to grdobijo, ki bo podlaga za razvoj raznih bolezni, predvsem pa glist.

Ne v zimskem ne v letnem času ne bi smeli prati solate samo v mrzli vodi. Če smo na potovanju, ali začasno na hrani izven doma, potem je bolje, da se izognemo sveži solati in uživamo samo kuhano zelenjavo. V velikih obratih ne polagajo na take higienske zadeve toliko važnosti in tam solate ne moremo sami oprati. Svežo solato lahko nadomestimo s kuhano zelenjavo in svežim sadjem, ki pa ga naj sami operemo in obrišemo. Zlasti v poletnem času obstaja velika nevarnost, da zaužijemo s svežimi, a ne čistimi hranili tudi bacile griže in tre-

bušnega legarja. Letos moramo biti v tem pogledu še posebno previdni! Nekaterе gospodinje imajo tudi to slabo navado, da puste solato namočeno v vodi po ure in ure. To ni potrebno. Vsaka solata se osveži in taka tudi ostane, že če smo jo oprali. V vodi se razstope razne soli in tedaj nismo zaužili s solato tistega, kar bi bili lahko.

M.

Med možem in ženo

2. pismo.

Bila sem težko bolna že tri tedne v postelji in bolezen se ni hotela obrniti na bolje. Bila sem obupana. Neki dan pa mi je zdravnik rekel tole: „Vaše zdravje se ne bo nikoli zboljšalo, ako se resno ne odločite, da hočete biti kmalu zdravi. Človek se mora za vsako stvar boriti in tudi za zdravje, če je bolan.“

Zadnja leta je bilo postalo pri nas precej pusto življenje. Moji otroci so bili že vsi odrasli in imeli so že svoje domove. Ostala sva sama z možem, pa je bila dostikrat dolgočasno obema.

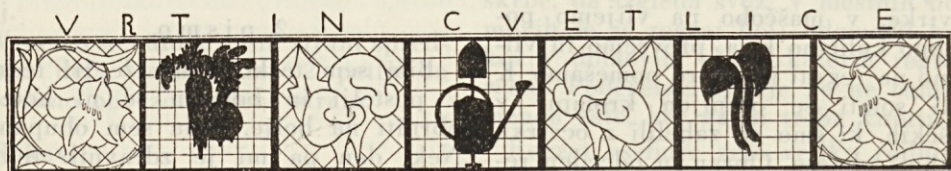
Tisti dan, ko je zdravnik tako govoril z menoj, je tudi odredil, da me morajo poslej vsako popoldne prenesti na zaprto sončno verando, ki je bila poleg salona. Ko sem prvi dan bila kake pol ure na verandi, sem zapadla v trdno spanje. Ko sem se prebudila, sem zagledala v sobi poleg verande svojega moža v najprisrčnejšem objemu z mojo bolniško sestro, mladim dekletom. Preveč sem bila presenečena, da bi bila mogla občutiti jezo ali kaj drugega. Zaprla sem oči in se delala, kakor da še spim. Nisem mogla razumeti tega dejanja. Kako se je mogel moj mož, ki mi je bil vse življenje tako vdan in dober, ki je bil odličen oče svojim otrokom in član neke kongregacije, spozabiti tako daleč? Kasno zvečer sta me moj mož in sestra spet prenesla v bolniško sobo. Drugo jutro pa se je začelo moje okrevanje. Zdaj sem imela nekaj, za kar

sem se morala boriti! Ko je prišel zdravnik, se je čudil naglemu zboljanju.

Še nekaj dni, in bolniška sestra ni bila več potrebna v hiši. Odšla je, ne da bi ji bila jaz količkaj pokazala, da vem za njeno skrivnost. Nikoli več je nisem videla in mislim, da tudi moj mož ne. Postala sem spet zdrava in poskrbela sem, da je bilo odslej v naši hiši bolj veselo.

Moj mož ni nikoli zvedel, kaj sem videla tisti večer. Jaz še včasih mislim na to in se sama sebi nasmehnem ob misli, kaj sem morala še doživeti na stara leta. Kar pa se tiče mojega moža, sem pa mnenja, da je on prav tak kakor drugi moški: da imajo slabe trenutke, v večini primerih brez globljih in trajnih posledic, kar moramo razumeti in najbolje — odpustiti.

Mrs. Joan L.

Josip Štrekelj:

Setev in presajanje.

Proti koncu februarja se začne delo na vrtu, ki se čedalje bolj veča. Ako ni snega, sejemo v zavetnih legah že solato berivko in razni grah, drugod pa tudi že dolgo kaleče seme peteršilja, korenčka, črnega in belega korenata ter novozelandske spinače. Kasneje pa sledi setev druge povrtnine in presajanje mladih sadik. Ako umno vrtnarimo, gnojimo s hlevskim gnojem ali s kompostom tisti del vrta, kjer bomo gojili solato, kapusnice, spinačo in plodnice. Korenstvo določimo na grede, kjer je bilo lani gnojeno. Stročnice pa, kjer je bilo gnojeno predlanskim. Pridelek korenstva in stročnic pa še povečamo in izboljšamo, ako nekaj dni pred setvijo pognojimo s 4 do 5 dkg kalijeve soli in superfosfata na m².

Za ranjši pridelek nekatere povrtnine vzgajamo sadike, počenši v drugi polovici februarja v topli gredi. Najenostavnejša je z lesenim obodom. Na dno položimo najprej plast listja, da zavaruje vhanjanje toplote, vrhu tega pa 30 do 50 cm debelo plast svežega konjskega gnoja, ki ga nekoliko potlačimo ter vrhu oboda po-

ložimo okna, ki jih zaradi zunanjega mraza še odenemo s štorjo in z deskami. Po par dneh, ko se gnoj ogreje, nasujemo vrhu gnoja okoli 15 cm na debelo humozne, s peskom pomešane zemlje ter poravnamo, da je površje v vodoravni legi. Ko se tudi zemlja ogreje, jo z deščico nekoliko potlačimo ter posejemo seme, ki ga pokrijemo v presejano zemljo in tudi potlačimo, da ni praznin ob semenu. Ko seme izkali, moramo s primerним privzdigovanjem in podkladanjem oken toplo gredo zračiti, da se mlade rastlinice ne pretegnejo in popadejo.

Ako ni pri rokah konjskega gnoja, napravimo mrzlo gredo, ki jo zapolnimo samo z zemljo, pokrijemo jo pa in odenemo kakor toplo gredo. Vzgoja v taki je pa poznejša. Tople in mrzle grede napravljamo v zavetni legi tako, da so okna nagnjena proti jugu. Setve zalivamo z mlačno vodo le toliko, da je zemlja primerno mokra, ne pa blatna.

Ker pa mali vrtnar potrebuje le malo število sadik od povrtnine, si jih še priprostejše lahko vzgoji v zabojčkih. V te posejano seme postavimo v stanovanju na toplo. Ko seme

izkali, prenesemo zabožčke na okno, da se rastlinice ne pretegnejo in oslabe.

Za vzgojo krepkih in odpornih sadik z mnogimi koreninami mlade rastlinice pikiramo, pa naj bodo posejane rano pod okni ali pozneje na prostem. To se pravi, da jih presadimo v razdalji 5—5 cm, ko imajo en ali dva lista. Razdalja se ravna po velikosti dotične povrtnine. Pri tem pazimo, da se koreninice ne potrgajo ter da jih sadimo tako globoko, kakor so rastle poprej. Pregosto sejana povrtnina in nepikirana se pretegne. Take sadike se teže primejo, rastejo na stalnem mestu slabotneje ter dajo pozen in manjši pridelek.

Pridelek povrtnine zavisi tudi od sorte, načina setve, priprave zemlje, gnojenja, presajanja, okopavanja, zatiranja plevela, lege in od kolobarjenja.

Vse vrste povrtnine obsegajo mnogo sort, ki pa največkrat niso dobre za vsak kraj. Odbrali bomo tiste sorte, ki so pri nas ali v bližnji soseščini preizkušene kot dobre.

Tista povrtnina, ki ostane na stalnem mestu, n. pr. korenje, pesa, redkev, peteršilj, črni koren, spinača i. d., da največji pridelek, ako jo sejemo na vrstice. Koder izkali setev pregosto, jo še majhno prepulimo. Za setev v vrstice naredimo s črtalom sementu primerno globoke jarke, če pa nimamo črtala, opravimo to ob napeti vrvici s količkom. Razdaljo vrstic določimo z ozirom na velikost rastlin v dorastlem stanju. Ko so jarki narejeni, polagamo seme vanje ter ga s čeljusti grabelj zasujemo in potlačimo. Koder je težka zemlja, je pa boljše, ako seme v jarkih pokrijemo z dobro kompostno zemljo. Najbolje izkali seme in tudi pozneje najlepše raste setev, ako ga pokrijemo 3 do 4 krat tako globoko, kakor je debelo. V vrsticah rastočo povrtnino z lahko to okopavamo in trebimo plevel, kar

gre pri setvi na široko (da seme potrosimo po gredi) zelo počasi. Setev na vrstice ima tudi to prednost, da prihranimo na množini semena.

Tiste gredice na vrtu, ki so namenjene za povrtnino, od katere uživamo listje, in za plodnice, pognojimo s hlevskim gnojem ali pa s kompostom. Za druge setve pa pognojimo z umetnimi gnojili zlasti s kalijevo soljo in superfosfatom po 4 do 5 dkg na m², ki jih potrosimo in podkopljemo nekaj dni pred setvijo. Nikdar pa ne smemo gojiti iste vrste povrtnine dve ali več let na enem mestu. S tem bi pospeševali še širjenje raznih boleznih in škodljivcev.

Ob presajanju sadik pazimo na razdaljo, ki je potrebna za popoln razvoj rastlin. Ker pa dorastejo n. pr. kapusnice z izjemo kolerab precej razsežno, jih sadimo po 50, kasnejše sorte po 70 cm narazen. Da pa med temi sadikami, ki počasi doraščajo, ne leži prazen prostor brez donosa, posadimo med vrste tako povrtnino, ki hitreje odraste, n. pr. solato, kole-rabe in redkvico. Prav tako obsadimo tudi grede od bučnic. Pri presajanju pazimo, da se sadikam koreninice ne posuše, zato jih s pridom ob nabiranju polagamo v mešanico vode, kravjeka in ilovice, ki na stalnem mestu zadržuje potrebno vlago in pospešuje rast korenin. Nadalje, da razen paradižnikov in kapusnic ne sadimo globlje, kakor so rastline prej rastle. Pregloboko sajenje posebno škoduje solati, zeleni in jagodam. Ako je le mogoče, presajamo ob oblačnem vremenu, sicer pa proti večeru. Tri do štiri dni zalivamo mladi nasad s pogreto vodo na škropilnikovo cev.

Zatiranje plevela in rahljanje zemeljske skorje, kadar je osušena, je nujno vrtnarjevo delo. Zemeljska skorja ovira dihanje korenin in pospešuje sušenje zemlje.

Z D R A V S T V O

Dr. Marij Avčin:

Nekaj o prehladih in drugih nevšečnostih.

„Prehladil sem se.“ to je mogoče najpogostejša označba bolezni, ki jo rabimo vsakdanji ljudje. Ni učena, ne latinska, ne grška, čisto domača je, pa nam kljub temu mnogo pove. V njej je skrito deblo hlad in hlad ima za nekatere ljudi ob določenih časih, stanjih in razpoloženju dokaj zlih posledic. Običajno pa ne vplivata v zlem smislu na nas le mraz ali hlad, temveč vplivata istočasno vlaga in toliko razkričani preprih, da se prehladimo. Pa tudi nismo vedno dovzetni za prehlad, največkrat se nas prime, če smo utrujeni od telesnega dela, oznojeni in slabo hranjeni. Torej učinkuje hkrati s hladom na nas cela vrsta so-vzrokov. Vsi pa telesu jemljejo preveč toplote ali mu ne dopuščajo, da bi jo stvarjalo dovolj, in na ta način zmanjšujejo odpornost telesa zoper infekcije. Če smo dolgo na suhem, zdravem mrazu, smo sicer lahko do zadnje nitke premrazeni, vendar še ni treba, da bi se prehladili. Mnogo bolj vpliva na nas hlad, s čimer označujemo vlažen zrak srednje nizke temperature, katerega delovanje ima še večji učinek, če se istočasno giblje v obliki vetriča ali prepriha.

Kaj se zgodi z nami, če se prehladimo? Pričnimo z glavo. Oči se nam drugega jutra kar nočejo odpreti, krmežljavček se nam je nabral v očesnih kotih in nas reže in bode, kakor da bi imeli pesek v očeh. Pogledamo se zaskrbljeni v zrcalo. Prej bele beločnice, na katerih smo videli le nekaj kakor svedrec zavitih žilic,

so postale rdeče, oči se solzijo in res komaj gledamo. Naš nos je začel hoditi svojo pot, poln je, žge nas visoko gori pod čelom in ko gremo vkljub težki glavi na delo, moramo vzeti seboj v vsak žep po en robec. Tudi v žrelu nas ščegeta in žge, hrkamo in se mučimo, da bi spravili nekaj, česar ni, iz žrela, pa zama. Še enkrat se pogledamo v zrcalo, to pot na široko zazijamo in se zgrozimo: Žrelo je vse rdeče in prepriženo z razširjenimi žilicami. Požremo nekajkrat in ko požiramo, nas vsakikrat zaboli, da kar stegujemo glavo kakor puran, ki mu tlačimo prevelike zalogaje v usta. Na mandljih smo opazili, da so otekli in rdeči, da imajo rumenkastobe bele pikice, da skoro izgledajo kakor gobe mušnice.

Zadovoljimo se z ugotovitvijo, da imamo angino. No pa še ni konec vseh nevšečnosti, ščegeta in praska nas v grlu, parkrat zahrkamo in če smo pevci, preizkusimo svoj glas. Kar nič več nismo ponosni nanj. Hripavi smo in kar ne da se nam govoriti na glas, najraje bi le šepetali, ker nam je pri tem laže. Če bi si lahko pogledali v grlo, bi videli, da je rdeče in da je sluznica nabrekla in otekla. Ko pridemo na čist zrak, nam nekoliko odleže. Če smo prehlajeni pozimi in pridemo iz mraza na toplo, v nečist zrak, nas kmalu spravijo po prostoru plavajoči nevidni delci v neljub položaj. Dražijo nas, da nam teče iz nosa, oči nas ščemijo in v grlu nas duši, zadržujemo se, pa nas hoče kašelj razgnati. Zdravnik nam bi ugotovil: katar na očeh, v nosu, v grlu, v žrelu itd.

Ta kataralna obolenja, ki smo jih opisali, označujemo najčesče z besedami „prehladil sem se“. Pa so še druge vrste prehladov. Recimo, vsemo se na mrzel kamen in dobimo vnetje živca v bedru, tako zvani i š i a s. Smučarka se le prevečkrat vseda v belo opojnost, zato ima na hlačah odzadaj belo zaplato, kakor srnca in ker je poleg tega oblečena bolj po žensko, kakor po pameti, si lahko naleze kaj hudih neprilik, ki se bodo pokazale ob mesečnem perilu ali kot črevesni katar. Prav tako kopalke, ki razgrete skačejo v vodo, pa leže potem v mrzlih obkladkih svojih volnenih kostimov kje po deskah ali kamnih. In naprej, recimo, da smo debeli in smo prisopihali na kakšen hrib ali v peto, šesto nadstropje vsi oznojeni. Tenak vetrič nam zareže v hrbet ali tilnik. Kaj kmalu ne moremo več gibati z glavo, držimo se, kakor da bi bila trup in glava iz celega. Ali pa se ne moremo skloniti in smo usločeni, kakor da bi požrli ravnilo ali pa najmanj pričakovali generala. Pravimo tedaj in tolažimo se, da imamo le revmatizem v tilniku ali v križu.

Beseda r e v m a je grškega izvora in pomeni to, kar je tekočega, ker so v starih časih mislili, da se po telesu pretaka revmatična snov in povzroča revmatična obolenja. Za revmatizem pa je potrebno, kakor gledamo na vso stvar danes, več glavnih in postranskih vzrokov. Prehlad samo zmanjša odpornost telesa, da se po njem lahko razsejejo klice, ki životarijo v najrazličnejših, čestokrat našim očem skritih bolezenskih leglih, tako v mandljih, ki imajo še gnojne čepke v sebi, v gnilih zobeh, v kronično vnetem slepiču, v obnosnih votlinah lobanje itd. Ker je odpornost telesa radi prehlada znižana, se razsejejo klice po sklepkih, mišicah, živcih, pridejo v kri, ki jih prenese na srčne zaklopke, povzročajo vnetja porebrne mreže itd. Tako razumevanje nastajanja revmatičnih obolenj je pa do-

kaj enostransko in je verjetno, da tiče vzroki še kje drugje.

*

Lahko nam bi bilo reči „čuvajte se prehlada“. Pa kako se ga bomo? Delo, tekanje iz toplega na mrzlo in zopet na toplo, delo ob štedilniku, v pralnici, v domu, odpiranje oken, znojenje, nas silijo do trditve, da se lahko čuvajo prehlada tisti, ki imajo za to čas in pa smisel, da pestujejo samega sebe. Mnogo bolj pametno je, da damo nekaj nasvetov, kako ravnajmo, če smo se že prehladili.

V n e t e o č i, če res ni vnetje prehudo, čuvamo prahu in premočne svetlobe. Kar se pa tiče zdravil, je bolje, da se držimo pravila „nič je dobro za oči“, kakor da bi sami pacikli s kapljicami ali domačimi maščimi. Oko je le oko in je vredno, da se potrudimo k zdravniku-strokovnjaku. N a h o d po navadi mine samo po sebi, če imamo dovolj robcev. Dobimo pa tudi zdravila, ki jih vkapamo ali nasujemo v nos, pri čemer sluznica v nosu splahne in zato za daljšo dobo lahko dihamo skozi nos. V n e t o ž r e l o si izpirajmo z vodikovim prekisom (5%) in grgrajmo. Bolje je, če ta čas ne jemo jako začinjenih jedi. Z a a n g i n o imamo poleg domačih, odlična zdravila, ki jih pa sme predpisati le zdravnik, ker pri napačni količini in uporabi lahko škodujejo. Proti h r i p a v o s t i si denimo obkladek na vrat, grgrajmo in pijmo čaj z medom. Dušeci k a š e l j lahko ublažimo s sirupi ali praški, ki nam jih da zdravnik. Pri vseh teh kataralnih obolenjih se pa nikdar ne smemo bati svežega zraka.

R e v m a t i č n a obolenja so vedno resna stvar in čestokrat ne minejo brez zlih posledic. Puščajo okvare na srcu, v sklepkih, v živcih in mišicah, s katerimi imamo opravka vse življenje in si radi njih iščemo pomoči, kakor vemo in znamo: po kopalščih, z obsevanjem, s kopeljmi. Kdor pa ne zmore tolike skrbi za sa-

mega sebe, pa trpi in nosi svoje breme, ki ga teži zdaj bolj, zdaj manj, kakršne čudi je pač in kakor hoče vreme. Zato seveda ni čuda, da imajo skoro pri vsaki hiši kakšno teto ali sličen živi barometer, ki točno pove,

kdaj bo dež, kdaj bo sneg, kdaj bo lepo in kdaj vzemi dežnik seboj, vse na podlagi ne ravno prijetnih revmatičnih občutkov in v trpki misli, da se je treba sprijazniti z usodo.

Jos. Vandot:

Stric Jožef

(Nadaljevanje)

„Na božjo nedeljo ne dajo miru,“ je Jožef ogorčeno zagodrnjal. „A so vendar prišli naravnost iz cerkve. Zlodej jih je obsedel in mislijo, da je nedelja zlodjev dan, a ne božji.“

Divja jeza se ga je polotila in prsti na obeh rokah so se mu skrivilili v pesti. Skočil je naprej in je bil že s tremi koraki med preri-vajočo se gručo. Dva ali trije koli so mu silovito padli na ramo, a Jožef ni čutil nobene bolečine. Suval je s težkimi rokami fante na levo in desno in si je med njimi kmalu naredil široko gaz. Fantje so osupnjeni povесili kole za tri trenutke. Gledali so srditega Jožefa in jih je bilo sram. Sikajoče kletve so pričele vreti od vsepovsod in Jožef si je z rokavom komaj obrisal znoj s čela in že so koli spet zaropotali in prerivanje okrog njega je postalo tako močno, da ga je skoro podrlo na tla.

„Mir — ali bo mir?“ je zarjovel in je spet pričel s pestmi riniti na desno in levo. Pograbila ga je jeza in nič več ni gledal, kam je padala njegova pest. Še preudarjal ni več in ko mu je s težkim udarcem kol padel na ramo, ga je pograbil in je srdito zamahnil z njim. Fant je zaječal in se zgrudil na tla. Gruča se je razmaknila in fantje so vrgli kole čez plot. Sredi ceste je ostal le še Jožef in fant, ki je ležal nepremično na tleh.

„Ali zdaj vidite, kaj imate od nesrečnega pretepa?“ je Jožef govoril brezmiselno in si je brisal znoj, ki mu je v debelih kapljah stal na čelu. S široko odprtimi očmi je gledal na fanta, ki mu je ležal pri nogah in se še vedno ni ganil.

Fantje so zmignili z rameni in so odhajali drug za drugim. Le zadnji je za trenutek postal. „Ti si ga podrl na tla,“ je rekel ško-doželjno. „Ti boš odgovarjal zaradi njega. Nam ni nič mar.“

Naglo je stopil za tovariši in izginili so doli za prvimi vaškimi hišami. Jožef pa je še vedno stal na cesti in sam ni vedel, kaj naj prav za prav stori. Fant je bil še mlad, pod nosom se mu je kazal šele prvi mah. Obraz mu je bil čudovito lep in prijeten in Jožef se je spomnil, da je v davnih časih že gledal v obraz, ki je bil temu skoro v vseh potezah močno podoben. Mraz ga je stresel in v duši je začutil bolečino, kakor da se je nož zarinil vanjo.

„Moj Bog,“ je zastokal. „To je Minin najstarejši... Minin Štefan je...“

A že je zdrknil na kolena in privzdignil fantovo glavo. Štefan je globoko zaječal, a oči ni odprl. Na čelu mu je žarela dolga, modro podpluta proga in lice mu je bilo belo kakor cesta pod njim.

„Štefan!“ je Jožef zavpil in lasje so se mu nasršili. Dvignil je fanta v naročje in ga je kot otroka nesel za mejo. Položil ga je v travo in pričel drgniti po sencah.

„Štefan,“ je ponavljal z grozo v srcu. „Kakor se Boga prosi, te prosim jaz: odpri oči in me poglej. Nisem ti hotel storiti tega. Štefan, tebi najmanj...“

Fant se je zganil in zasopel na vso moč. Z roko je šinil čez rdečo progo na čelu in odprl oči. Začudil se je, ko je zagledal Jožefa kraj sebe. Sunkoma je vstal, a noge so mu bile nerodne, da je moral trikrat klecniti z njimi. Opotekel se je proti meji in se je prijel za plot. Zmajeval je z glavo, kjer mu je šumelo in prepevalo kakor gorska voda, ki se zaganja čez skalo.

Jožef je stopil za njim. „Nisem te hotel, Štefan,“ je govoril z napol jokavim glasom. „Še malo nisem mislil, da bi udarjal s kolom. Samo nesreča je bila. In glej — zdaj pa ti trpiš zaradi te nesreče.“

Štefan je še vedno zmajeval z glavo. Motno je gledal Jožefa in se naslanjal na plot. „S kolom si me po glavi,“ je rekel naposled z negotovim glasom. „A to ni nič. To je navadna stvar pri pretepu. Lahko bi jo bil ti izkupil mesto mene. Zakaj pa se mešaš v fantovski pretep? Prestar si, stric Jožef, prestar.“

„Saj mi ne boš zameril te bunke na glavi?“ je Jožef prosil. „Rečem ti, da bi mi bilo hudo v srcu. Hudo zaradi sebe in tebe in drugih. Štefan, premisli to stvar.“

A fant je zamahnil z roko in se je napol posmehnil. „Ni vredno, da govoriva o tem,“ je odgovoril. „Stric Jožef, domov pojdi in pozabi, da si danes vihtel kol. Tudi jaz storim tako. Najbolje bo to za naju oba.“

Prestopil je plot, pobral na cesti svoj klobuk in ga pomaknil globoko na čelo. Ni se ozrl nazaj, temveč je šel proti vasi. Jožef je gledal za njim, dokler ni izginil med hišami. Zamahoval je z rokami in sam pri sebi mrmral besede, ki jih niti sam ni razumel. Šele, ko je stopil

na cesto in obstal na mestu, kjer je Štefan ležal pred nekaj trenutki, se je popolnoma zavedel.

„Mina, mislila si boš, da sem ga pobil iz sovraštva do Trnovca,“ je dejal sam pri sebi in je nadaljeval glasno: „Bog mi je priča, da to ni res. Nisem ga poznal ko sem zamahnil s kolom. Verjemi mi, Mina! Hudega ti nisem hotel povračati s hudim. Tvoj Štefan je nedolžen, kakor sem nedolžen tudi jaz.“

Šel je proti domu, a v hišo ni stopil, temveč se je skrivaj umaknil na vrt. Vsedel se je v travo daleč doli ob produ in je strmel v skalovje, ki se je razkosano razgaljalo po strmem hribu onkraj proda. Sonce je bilo zdrknilo za gore in mrzel veter je vel skozi dolino. Temna senca je zavila vas v prijeten mrak, le vrhovi skalnatih gorā so žareli v živem, pokojnem ognju.

„Rekel sem, da sem nedolžen,“ je Jožef godrnjal sam vase. „A nisem nedolžen, temveč kriv. Hotel sem dobro in sem hotel preprečiti pretep. A čemu sem pustil, da mi je togota zamahnila s kolom? Togota me je zaslepila, da niti Štefana nisem spoznal. Štefan pa je Minin in ima ves njen obraz. In sem ga skoro ubil. Njega, ki ga je Mina rodila in dojila s svojim mlekom, Mina, ki je nikoli nisem sovražil, še manj pa njenih otrok. Le Trnovca sovražim, a da njega sovražim, mi niti Bog ne bo zameril pri poslednji sodbi...“

Mrak nad dolino se je gostil, ogenj po gorskih vrhovih je ugasnil in gore so se potopile v temno sinjino, ki se je spuščala z neba. Po stezi ob produ je prišla z naglimi koraki ženska in se ustavila kraj Jožefa, ki je prvi trenutek ni niti zapazil.

„Zakaj sovražiš moje otroke, Jožef?“ je izpregovorila z bridkim glasom. „Sovraži mene, če že moraš sovražiti. Gorje sem ti prizadejala nekoč. A Bog naj sodi, čigavo gorje je bilo takrat huje, moje ali tvoje. V otrokih sem pozabila tisto gorje. Ti pa mi jih pobijaš, tvoje sovraštvo je prešlo od mene na moje otroke. In nikoli si nisem mogla misliti, da si tak. Šele danes sem to spoznala, ko je Štefan prišel s pobito glavo domov.“

Jožef jo je gledal in obupno zamahoval z rokami. „Saj lažeš, Mina, iz vsega srca lažeš,“ je govoril. „Prav nič mi ni bilo do tebe, do tvojih otrok in do Trnovca. Zgodila se je nesreča in te nesreče je kriva le moja togota. Da ni bil med pretepom vprav tvoj sin pred mano, bi bil kol zadel koga drugega. Štefana še videl nisem in ga nisem niti spoznal. Sam je kriv. Jaz nisem hotel nikogar pretepati.“

„Bog te bo sodil po tvojih mislih, še bolj pa po tvojih dejanjih,“ ga je Mina zavrnila s sovražno besedo. „A toliko ti rečem, da se ti bo to še bridko otepalo.“

Z naglo kretnjo si je potisnila ruto prav do oči. Obrnila se je in odšla, da Jožef še slišal ni njenih korakov, ko je tonila v mrak, ki se je bil razpredal po dolini. Jožef je obsedel nepremično na svojem mestu in se pogreznil v dve gubi. Še slišal ni Marijinega zvona, ki je oznanjal noč in pozdravljal prvo zvezdo, užigajočo se gori nad Vitrančevim vrhom. Godrnjal je sam s sabo in zamahoval z rokami, a v srcu mu je ležalo in ga peklo nekaj strašnega in bridkega.

„Glej, Mina te je že obsodila,“ si je govoril. „Ali te ta obsodba ne bo do smrti žgala v duši? Sovraštvo sem prenesel tudi na njene otroke. Moj Bog, saj ni res. Ko sem Štefana držal na rokah, bi ga bil najrajši poljubil v obraz. Kako naj ga sovražim, ko pa je njen otrok? Mina, Mina, tvoja sodba ni pravična, kakor ne bo pravična sodnikova obsodba, ko me orožniki zaradi poboja pritirajo predenj“.

Prepričan je bil, da ga orožniki pridejo vsak hip iskat. Bal se jih ni, še manj kazni, ki jo je zaslužil zaradi svojega togotnega dejanja. Mina ga je že obsodila in mu je povedala obsodbo naravnost v obraz. Ta obsodba pa se mu je zdela hujša kazen, kakor če bi ga sodnik obsodil na dosmrtno ječo. Sam Bog ve, kako bo prenašal to kazen s svojo dušo, ki zdaj do smrti ne bo našla miru in še po smrti ne, ako ne bo Bog posebno dober z njim. Mina, ki je radi nje trpel že več kot dvajset let, ga je obsodila zdaj, da bo trpel še v grobu in še delj, dokler ne bo večnosti konec. Mina, ki jo je rajši imel nego ranjko mater, in ki bi jo še danes vzel na roke in jo ponesel na kraj sveta, mu je danes pretrgala dušo na dvoje. V sredi pa je rana, strašna rana, ki je nihče ne more zaceliti.

„Kar sem napravil, sem napravil“, je naposled zmajal z glavo. „Zdaj grem v svojo kamrico, da me orožniki ne bodo iskali po nepotrebem“.

Nikogar izmed Godčevih ni pogledal in tudi večerje se ni dotaknil. Zaprl se je v kamrico in je sédel na klop pri peči. Glavo si je podprl z rokami in brezmiselno strmel v temo. Čakal je, da orožniki potrkaajo na vrata, a orožnikov ni bilo od nikoder. Jutrnji svit je že svetil skozi nizko, nezagrnjeno okence, ko je Jožef vstal s klopi.

„Če orožnikov do zdaj ni bilo, jih ne bo več“, si je skoro pobito rekel. „Nihče me ne bo gnal pred sodnika. Še najmanjše kazni ne bom dobil zaradi tega, ker sem Mini s kolom pobil otroka, ki ga ima mogoče najrajši. A Mina je izrekla sodbo, a izrekel jo bom tudi jaz, da bo mera polna in pravična.“

Naglo je slekel nedeljsko obleko in si oblekel delovno, na vseh koncih in krajih pokrpano. Obul si je težke, močno podkovane čevlje. Odprl je dolgo skrinjo in vzel iz nje dva hlebca rže-

nega kruha in trebušasto čutaro, do grla napolnjeno z žganjem. Vse to je potlačil v nahrbtnik, ki si ga je hlastno oprtal. Iz kota je vzel dolgo štrekljarico, odprl vrata in šel potihoma skozi vežo. Pri hišnih durih je odrinil težki zapah in jih neslišno odprl. Ko je bil zunaj, je obstal za trenutek, kakor da posluša, če je koga predramil. A slišal ni ničesar, le v kurniku na dvorišču je zapel petelin.

Iz vasi je krenil naravnost proti gori, katere podnožje se je pričevalo skoro že tik ob zadnji hiši. Oblasla je bila s temnimi gozdovi, le gori ob vrhu je prehajala v strme, razkosane pečine, od koder se je navzdol v krivi vijugi vil širok in peščen plaz, ki je gorsko goščavo delil skoro na dva enaka dela. Rosa je vela z gore in ves zrak je bil moker od nje.

Jožef je po ozki stezi stopal navkreber skozi gozd. Jutrnji mrak mrak se je bil razpršil kdo ve kam. V hišah je že gorelo sonce in roj prvih sinic je ščebetaje šinil čez stezo. Jožef ni slišal in videl ničesar. Jutrnji zvon je pel doli na vasi, a Jožef se niti pokrižal ni. Glavo je sklonil globoko naprej in je brez misli sopel navkreber. Steza je zavila med nizko rušje in je izginila med plazom. Šel je po pesku navzgor in se je približal belim, gladko obli-zanim pečinam, ki so nad gozdovi štrlele v sinje nebo. Sedaj šele je začel gledati okrog sebe in preudarjati. Onkraj plazu je zagledal mračno votlino, ki je pod sivo steno strmela v dolino kot črno, pošastno oko.

„No, to je Črna lopa,“ se je Jožef oddahnil. „Sem me je privedla pot in tu bom prestal kazen, ki sem si jo prav pravično naložil. Na vasi pa me naj iščejo in pravijo, da sem norec. Dosti se ne bodo zmotili. Norec sem bil včeraj, a danes se moram pokoriti.“

Stopil je v votlino, ki je bila visoka in prostorna. Tla so ji bila posuta s peskom in z drobnimi, okroglimi živalskimi odpadki. Videlo se je, da se zverjad zateka semkaj ob hudi uri in prenočuje tu v deževnem času. Jožef je k steni prislonil palico in vrgel nahrbtnik na tla. Vsedel se je na pesek in z rokami objel privzdignjena kolena.

„Tu bo torej do nedelje moj dom,“ si je pričel govoriti. „Ob samem kruhu bom živel in ker vode ni daleč naokoli, bom lizal roso in srebalo žganje. Če bi sedel v ječi, bi mi seveda bilo boljše. A orožnikov ni bilo pome. Če bi sam šel do sodnika, bi me nagnal. Kjer tožnika ni, tam tudi sodnika ni. Štefan ni tak, da bi me šel tožit. Tisto bunko preboli in se bo v nedeljo nemara spet pretepal. Le Mina ne pozabi nikoli tega. Saj me je obsodila in tudi sam sem se obsodil, pa naj se mi ves svet smeje zaradi tega.“

Sonce se je dvigalo vedno više. Jožef ga iz votline ni videl več, ker se je premaknilo že na drugo polovico neba. Vzel je čutaro iz

nahrbtnika in napravil dolg požirek. Žganje ga je prijetno razgrelo in v glavi ni čutil več tiste puščobe, ki ga je tiščala že od včerajšnjega večera. Šel je iz votline in se je zunaj na borni trati vlegel na sonce. Nekaj trenutkov je gledal v dolino, po polju je videl ljudi pri delu in tu pa tam se je kosa zasvetila v sončnih žarkih.

„Delajo, delajo, a jaz lenarim, ker moram delati pokoro,“ je zagodrnjal. „Kaj si mislijo drvarji, ko me ni na delo? Še nikoli nisem zamudil dneva. In kaj poreko jutri in pojutrišnjem? In čez sedem dni? Smejali se bodo, ko izvedo, kje in zakaj sem lenaril. In mi poreko, da sem norec. No, saj se nemara ne bodo prav nič motili.“

Od prečute noči so mu bile oči težke in so ga žgale. Na silo jih je zaprl in zaspal.

Nenadoma se je prebudil. Nad sabo je videl zvezde in mrzel veter je vel dol s skalovja. Zazeblo ga je, da se je stresel po vsem životu. Naglo je skočil v votlino in je v črni temi komaj, komaj našel čutaro. Pil je in postalo mu je prijetno toplo. Tesno si je zapel suknjič in se je zleknil po pesku. V votlini je bil varen pred vetrom in težko roso.

Tri dni in tri noči je že prestal na samotni gori. Hranil se je le s kruhom in žganjem in delal ni drugega, kakor na soncu poležaval pred votlino in gledal v dolino. Misliti se mu ni ljubilo, le včasih se je domislil Mine, a ne kot brhkega dekleta, temveč kot Trnovčeve žene, ki ga je tako strašno obsodila na Godčevem vrtu. V duši ga je spet pričelo peči in spet je zamahoval z rokami.

„Mina, da me vidiš zdajle, bi preklicala svojo obsodbo,“ je govoril. „Ker me sodnik ni obsodil, trpim tu v divjini hudo kazen, zaradi katere se mi bo vsa vas še dolgo posmehovala. Štefan je gotovo že zdrav in suče tam doli na polju koso. Pozabil je že, da sem ga v nedeljo pobil s kolom. Le ti nočeš pozabiti in zaradi tebe tudi jaz ne. Žena si, Mina, in ni prav, da se ukvarjaš z mano in jaz s tabo. To se nam ne bo računalo v dobro, zares ne. A svojo kazen prestanem v nedeljo in zlodej naj me vzame, če bom potem le trohico mislil nate. Mina, ti pa delaj po svoje in odgovarjaj za to, kakor hočeš. Meni nič mar.“

Polotila se ga je jeza, da je stisnil pest in zagrozil z njo vasi, ki se je v dolini kopal v najlepšem soncu. A hipoma ga je prevzela zavest, da je vsega tega le sam kriv. Bridko je zastokal, roka mu je omahnila in prevrgel se je na drugo stran in je strmel v navpično steno, kjer so se na nevidni stezi mirno in varno pasle tri divje koze, ki so se Bog ve kje in Bog ve zakaj ločile od svoje trope. Tu in tam se je pod njihovimi nogami odluščil kamen in je s skoro neslišnim prasketanjem drvel po strmini in padel kdo ve kam v grušč pod steno. To je bil edini glas, ki ga je Jožef slišal v gorski divjini.

(Konec prih.)

Zadružni vestnik

Iz uprave

Nakaznice za moko

Naša zadruga je poslala prizadetim občinam imenske sezname vseh tistih železničarjev, ki so njeni člani in ki imajo svoja bivališča v dotični občini. V seznamih so tudi podatki o številu družinskih članov tako, da imajo občine možnost točne kontrole glede morebitnih dvojnih ali drugače napačnih prijav.

Z ozirom na to je uprava zadruge naprosila banovinski prehranjevalni zavod v Ljubljani (Prevod), da izda mestnim in občinskim preskrbovalnim uradom, ki razdeljujejo krušne karte, potrebna navodila.

Prevod je s svojo okrožnico štev. 8 z dne 15. februarja 1941 tem preskrbovalnim uradom izdal sledeča navodila:

Da bi se zagotovil enoten postopek v poslovanju z nakaznicami za železničarje, ki so člani žel. nab. zadruge, postopajte takole:

1.) Tiste občine, ki so nakaznice za železničarje-člane zadruge za februar sicer dobile, pa jim jih še niso izdale, naj jih takoj odpošljejo na naslov: Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic v Ljubljani, Masarykova cesta 17. V dopisu naj navedejo točno, za koga se pošiljajo nakaznice, koliko vsake serije in katere številke.

2.) Tiste občine pa, ki so nakaznice za februar izročile železničarjem-članom zadruge, naj zadrugi to sporoče takoj na gornji naslov s kratkim dopisom, kateremu naj prilože omenjeni imenski seznam, ki so ga dobile od zadruge. Pri vsakem imenu v seznamu v opombi naj se zabeleži število izdanih nakaznic A, B, C.

3.) Za mesec marec in v naslednjih mesecih pa morajo vse občine nakaznice za moko izročiti, kakor vsem drugim prebivalcem, brezpogojno tudi vsem železničarjem ne glede na to, ali so člani zadruge ali ne. Tisti železničarji, ki so člani zadruge, bodo nakaznice obenem z naročilom moke poslali zadrugi, tisti, ki niso člani zadruge, pa bodo z nakaznico vzeli moko pri svojih trgovcih.

Banovinski prehranjevalni zavod

Nagode, s. r.   ing. Muri, s. r.

Vsem delegatom!

Prihaja čas vsakoletnih članskih sestankov. Upravni odbor se je odločil, da bo sklical letos članske sestanke le v večjih edinicah, kjer more pričakovati, da bo prišlo na nje večje število naših združnikov, ne pa le posamezniki, kot se je v nekaterih krajih zadnja leta to dogajalo.

Težke gospodarske prilike in neštete druge težkoče, s katerimi se mora boriti upravni odbor z dneva v dan, gomilijo delo tako, da so odborniki preobloženi z njim in da razpolagajo s prav malo prostega časa. Članski sestanki se zaradi tega ne morejo vršiti tako rekoč v vsaki postaji kot prejšnja leta. Če bi seveda kako okrožje vsekakor zahtevalo sestanek, ga bo upravni odbor tudi sklical.

Prosimo delegate, da stvar sestankov premotre in upravnemu odboru v Ljubljani čimpreje, najkasneje pa do 10. marca sporoče svoje želje in predloge, ki jih imajo glede članskih sestankov. Upravni odbor bo nato ukrepal in delegate posebej pismeno obvestil.

Pristopanje novih članov v našo zadrugo.

V zadnjih mesecih vstopa v našo zadrugo mnogo novih članov. To je razveseljivo dejstvo, ki priča, da so — čeprav pozno — vendar prišli do spoznanja, da jim zadruga lahko nudi ugodnosti, ki bi jih drugje ne bili deležni. Naše veselje bi bilo seveda še večje, če bi se bili železničarji, ki dosedaj še niso bili v združnem krogu, za svoj vstop odločili že preje, to se pravi v normalnih prilikah. Toda nič zato! Zadruga jih je sprejela in bo do nadaljnjega nove člane tudi še sprejemala, vendar moramo ugotoviti sledeče:

Naši stari člani, ki so zadrugo gradili, ki so s svojim dolgoletnim konsumom, s svojo štednjo itd. omogočili, da je zadruga lahko zbirala rezervni fond in svojo nalogo uspešno vršila, ne smejo biti zaradi šele v zadnjem času pristoplih novih članov prikrajšani. Zato ti novi člani morajo razumeti stališče zadruga, da bo tudi poslej oskrbovala z življenjskimi potrebščinami v prvi vrsti svoje zveste stare člane, in šele potem, ko ji bodo odmerjeni zadostni kontingenti, tudi nove.

Kdor pošteno misli, nam bo priznal, da je to stališče pravilno.

Leo Slezak v kmečki krčmi.

Nekoč je moral Leo Slezak, znani filmski igralec, prespati noč v neki kmečki gostilni. Ko je prišel zjutraj k zajtrku, je bil ves bled in prestrašen.

Vprašali so ga za vzrok. Po krajšem obotavljanju pa je le izpregovoril: „Ni nič posebnega. Prosil sem, naj me zjutraj hišni sluga zgodaj zbudi. Vprav ko sem najlepše spal, se naenkrat zbudim in ves prestrašen zagledam pred seboj strašno, bradato lice, s pravim krvniškim izrazom v očeh. Mož se je nagnil nad me in vpil:

„Vstanite, gospod! Takoj! Vaš čas je prišel!“

Zadružni tisk v Jugoslaviji.

V naši državi izhaja mnogo zadružnih listov, vendar ne moremo trditi, da je zadružno časopisje pri nas tako razširjeno in na taki višini kot v mnogih drugih državah. Vendar v tem pogledu nismo na zadnjem mestu.

Po podatkih, ki jih ima Glavna zadružna zveza na razpolago, in ki smo jih povzeli iz „Zadružne svijesti“ 12/40, ter spopolnili, izhajajo v Jugoslaviji sledeči zadružni časopisi:

„Zemljoradnička zadruga“, Beograd. Organ Glavne zveze srbskih poljedelskih zadrug v Beogradu. Osnovana l. 1895., urednik prof. Svetozar Jovanović. Tednik, naklada 9000.

„Mladi zadrugar“, Beograd. Glasilo Glavne zveze srbskih poljedelskih zadrug v Beogradu. Mladinski zadružni in zabavni časopis. Osnovan l. 1924., urednik prof. Svetozar Jovanović. Polmesečnik, naklada 5000.

„Zadružni kalendar“, Beograd. Izdaja Glavna zveza srbskih poljedelskih zadrug. L. 1900., naklada 20.000.

„Zdravstveni pokret Zdravlje“, Beograd. Glasilo Zveze zdravstvenih zadrug. L. 1922., urednika dr. Karlo Šnajder in dr. Aleksander Gjaja. Mesečnik, naklada 2000.

„Zadružna reč“, Beograd. Glasilo Zveze zdravstvenih zadrug. L. 1939., urednika dr. Karlo Šnajder in dr. Aleksander Gjaja. Mesečnik, naklada 2500.

„Zadugarstvo“, Beograd. Glasilo Zveze nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev. L. 1928., urednik Miloš Štibler. Mesečnik, naklada 1500.

„Zadružna zastava“, Beograd. Glasilo Zveze nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev. L. 1934., urednik Velimir Cizel. Polumesečnik, naklada 10.000.

„Zadružna njiva“, Beograd. Glasilo Zveze gospodarskih zadrug. L. 1935., urednik Konstantin Mirković. Mesečnik, naklada 4000.

„Svestan potrošač“, Beograd. Glasilo Beograjske potrošne zadruge. L. 1936., urednik Voja Stojanović. Mesečnik, naklada 3000.

„Zemlja“, Beograd. Glasilo „Zemlje“, publicistične zadruge z o. j. L. 1940., urednik Vojislav Gjorgjević. Tednik, naklada 30.000.

„Srbski zadrugar“, Novi Sad. Organ Zveze poljedelskih zadrug v Novem Sadu. L. 1929., urednik Triva Krstanošić. Mesečnik, naklada 3500.

„Srbski zadrugar“, koledar, Novi Sad. Izdaja Zveza poljedelskih zadrug v Novem Sadu. L. 1930., urednik Triva Krstanošić, naklada 5000.

„Južni zadrugar“, Skoplje. Glasilo Zveze agrarnih zadrug. L. 1931., urednik Vasa Saletić. Polumesečnik, naklada 2500.

„Narodno kolo“, Zagreb. Glasilo Zveze agrarnih zadrug. L. 1926., urednik Ivo Monasterioti. Tednik, naklada 3500.

„Narodno kolo“, koledar, Zagreb. Izdaja Zveza agrarnih zadrug v Zagrebu. L. 1928., urednik Ivo Monasterioti, naklada 4000.

„Hrvatski zadrugar“, Zagreb. Glasilo Središnje zveze hrvatskih kmetskih zadrug. L. 1908., uredniki dr. Stjepan Poštić, dr. Hinko Fuks in ing. Stjepan Hršak. Mesečnik, naklada 6000.

„Zadugar“, Zagreb. Koledar Središnje zveze hrvatskih kmetskih zadrug. L. 1909., urednik dr. Hinko Fuks, naklada 10.000.

„Zadružna svijest“, Zagreb. Hrvatsko zadružno glasilo Glavne zveze hrvatskih gospodarskih zadrug. L. 1930., urednik dr. Kamilo Firingier. Mesečnik, naklada 3000.

„Zadružno sijelo“, Split. Glasilo Zadružne matice. L. 1931., urednik dr. Tripo Ciko. Mesečnik.

„Zadružni vjesnik“, Zagreb. Glasilo Konsumne zadruge uslužbencev drž. železnic, železničarske zadruge za štednjo in posojila, železničarske čebelarske zadruge in železničarske stanovanjske za-

druge v Zagrebu. L. 1951., urednik Dušan Jakšić. Mesečnik.

„Gospodarska sloga“, Zagreb. Glasilo Gospodarske sloge. L. 1956., urednik dr. Tomo Jančiković. Polumesečnik, naklada 9000.

„Gospodarska sloga“, Zagreb. koledar.

„Mlekarski list“. Zagreb. Glasilo Zveze mlekarskih zadrug Gospodarske sloge. L. 1926., urednik Ivan Derežić. Mesečnik.

„Stočarski list“, Zagreb. Glasilo Zveze zadrug za osiguranje goveje živine. L. 1928., urednika Mladen Vukmir in vet. Dragutin Pozajjić. Mesečnik, naklada 1500.

„Primorski zadrugar“, Split. Zadružno-gospodarski in socialno-prosvetni list. Lastnik Primorska gospodarska in zadružna biblioteka. L. 1958., urednik Dragutin Miličić. Mesečnik.

„Zadružni glasnik“, Sarajevo. Glasilo žel. kreditne in podporne zadruge v Sarajevu. L. 1927. Urednik Nikola Jarak. Polumesečnik.

„Zadrugar“, Ljubljana. Glasilo Nab. zadruge uslužbencev drž. žel. v Ljubljani. L. 1924. Urednik dr. Benko Leopold. Mesečnik, naklada 9000.

„Mariborski zadrugar“, Maribor. Glasilo Nab. zadruge drž. uslužbencev v Mariboru. L. 1940. Urednik Mirko Lešnik. Mesečnik, naklada 7000.

„Narodni gospodar“, Ljubljana. Glasilo Zadružne zveze v Ljubljani. Urednik dr. Emil Čeferin. Mesečnik, naklada 1550.

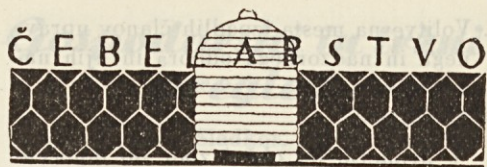
„Zadružni vestnik“, Ljubljana. Glasilo Zveze slov. zadrug v Ljubljani. L. 1950. Urednik Fran Trček. Mesečnik, naklada 950.

„Vestnik“, Ljubljana. Glasilo I. delavskega konsumnega društva. L. 1952. Urednik dr. Loreto. Mesečnik, naklada 5000.

„Slovenski mlekarski list“, Ljubljana. Glasilo Zveze mlekarskih zadrug v Ljubljani. L. 1957. Urednik J. Benko. Mesečnik.

„Zadrugar“, Kropa. Glasilo Kovinarske zadruge „Plamen“. L. 1954. Urednik Joža Gašperšič. Tromesečnik, naklada 400.

Manjkajoče bomo spopolnili.

VABILO

na IX. redni občni zbor Čebelarke zadruge usl. drž. železnic r. z. z o. z. v Ljubljani.

Upravni odbor Čebelarke zadruge usl. drž. žel. v Ljubljani sklicuje IX. redni občni zbor zadruge, ki se bo vršil dne 2. marca 1941. ob 8³⁰ uri dopoldne v dvorani železničarskega glasbenega društva „Sloge“ v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Konstituiranje občnega zbora.
2. Čitanje pismenega poročila upravnega odbora o poslovanju in letnih sklepih računih za minulo leto in predloga, kako naj se razdeli poslovni prebitek.
3. Čitanje poročila nadzornega odbora o poslovanju in letnih sklepnih računih za minulo leto in o predlogu za razdelitev poslovnega prebitka ter predloga o podelitvi razrešnice. (§ 98, t. 3 in 4 zakona).
4. Razpravljanje in sklepanje (§ 59, t. 2 zakona):
  - a) o odobritvi poročila upravnega odbora;
  - b) o odobritvi poročila nadzornega odbora;
  - c) o odobritvi sklepnih računov;
  - č) o odobritvi predloga za razdelitev poslovnega prebitka;
  - d) o razrešnici članom upravnega in nadzornega odbora.
5. Pooblastilo upravnemu odboru za določanje o zadolžitvi s posojili in nakupom robe glede:
  - a) najvišje vsote, do katere se sme zadruška zadolžiti s posojili in nakupom robe;
  - b) najvišje vsote, do katere sme dajati zadružnikom robo na up.
6. Predlogi in pritožbe članov. (§ 50, t. 5 zakona).

7. Volitve na mesta izpadlih članov upravnega in nadzornega odbora in njih namestnikov.

8. Slučajnosti.

V primeru, da občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se bo pol ure kasneje vršil nov občni zbor, ki sme obravnavati in polnoveljavno sklepati, ne glede na število prisotnih članov. (Čl. 51, točka 2 pravil).

Vsak član ima na občnem zboru le en glas, ki ga mora osebno oddati. (Čl. 48, točka 2 pravil).

Letni zaključek poslovanja zadruga bo članom na vpogled od 20. februarja 1941 pa do 1. marca 1941 v zadrugi pisarni. (Čl. 77, točka 1 pravil).

Pismene predloge in pritožbe, o katerih naj bi razpravljala občni zbor, morajo člani vpslati do 25. febr. 1941 na naslov zadruga.

Upravni odbor poziva vse člane, da se v polnem številu udeležijo občnega zbora svoje zadruga in da s svojimi predlogi podprejo njeno bodoče delo.

Ljubljana, dne 12. februarja 1941.

Za upravni odbor:

Cvetko Franjo, s. r.   **Škof Franjo**, s. r.
tajnik.   predsednik.

Osnovanje glasnika železničarjev-čebelarjev.

Železničarji, kot važen državni činitelj, žive v težkih materialnih razmerah. Žel. uprave so to vedno tudi upoštevale ter priznavale železničarjem tudi izvestne ugodnosti, tako v bivši Avstro-Ogrski, kakor tudi sedaj v naši svobodni Jugoslaviji. Tudi sedanja železniška uprava uvideva težko in odgovorno službo železničarjev, pa tudi materialne razmere, ki postajajo iz dneva v dan še težje. Ker nam zaradi ogromnih drugih bremen ne more nuditi gmotnega izboljšanja, nam priznava udodnosti, ki jih drugi državni uslužbenci nimajo, ali vsaj ne v toliki meri. Nam železničarjem-čebelarjem dovoljuje n. pr. vozne ugodnosti, katerih ostali čebelarji-privatniki ne uživajo, do-

kaz, da uprava razumeva gospodarsko važnost čebelarstva.

Da se upravi nekako oddolžimo za njeno naklonjenost, nam veleva naša dolžnost, da svojo delavnost in napredek tudi z nečim pokažemo. Odločili smo se, da začnemo v najkrajšem času izdajati svoje glasilo za vse železničarje-čebelarje. Ker pa sami ne bi zmogli ogromnih stroškov, ki so z izdajo lista v zvezi, smo stopili v stik z našo sosedo, zagrebško železničarsko čebelarsko zadrugo ter bomo skupno z njo izdajali čebelarski glasnik za čebelarje-zadrugarje obeh zadrug.

Razen že omenjene dolžnosti so vodili zadrugo do te odločitve še drugi razlogi.

Zadrugarji, člani žel. čebelarske zadruga, so raztreseni širom cele Slovenije ter nimajo med seboj prav za prav nikakih stikov. Želja zadruga bi bila, da se čebelarji med seboj čim bolj spoznajo, da si navežejo čim tesnejše medsebojne stike, objavljajo svoja opažanja, predloge in misli, kar je najlažje doseči po lastnem glasilu.

Čebelarski članki, ki jih je skoro vsak mesec priobčevala naša nabavljalna zadruga v svojem „Zadrugarju“, niso mogli imeti na čebelarje tistega vpliva, ki bi ga bilo želeti. Gospod urednik „Zadrugarja“ je odmeril za gospodarske članke le skromen kotiček in zato so bili članki zaradi pomanjkanja prostora zelo skrajšani, kar je razumljivo, ker „Zadrugar“ ni določen samo za čebelarje, ampak obsega razen zadrughih vprašanj vse panoge gospodarstva, kakor vrtnarstvo, reja malih živali itd. v prvi vrsti pa gospodinjstvo. Pa tudi niso vsi čebelarji včlanjeni pri nabavljalni zadrugi ter jim kot takim „Zadrugar“ ni dostopen. V svojem lastnem glasilu pa bomo lahko priobčevali edino čebelarske članke v polnem obsegu, in ker bo pač list namenjen le čebelarjem-zadrugarjem, bodo ti gotovo prišli na svoj račun.

Podoben primer je glede čebelarskega lista „Slovenski čebelar“. Večina naših članov ni včlanjena pri slov. čebelarskem

društvu, oziroma pri katerem koli drugem čebelarškem društvu iz razumljivega razloga, ker so včlanjeni pač pri svoji železničarski čebelarški zadrugi. Ker niso člani tega ali drugega čebelarskega društva, tudi ne dobivajo čebelarskih listov, ki jih izdajajo dotična društva za svoje člane. S tem izgube mnogo, ker se ne morejo seznaniti z modernimi izkušnjami v naprednem čebelarstvu, pašnimi razmerami drugod itd.

Da pomagamo našim, v prvi vrsti oddaljenim zadrugarjem železničarjem-čebelarjem, smo se torej odločili izdajati svoj lastni list. Naš list bi obsegal poleg poučnih člankov semtertja tudi prevode iz tuje čebelarske književnosti, razgled po svetu, čtivo za začetnike, načrtno čebelarstvo, vprašanja in odgovore, pašne razmere v posameznih krajih, razne službene objave zadruge oziroma raznih oblasti (žel. uprave, banovine, srezov, občin, itd.), razen tega pa tudi male oglase, do katerih bi imel vsak član pravico, da se letno posluži vsaj enega brezplačno. Glede na pestro vsebino lista bi bila letna članarina le majhna odškodnina; tudi članarina ne bi bila velika, samo $\frac{3}{4}$ kg medu.

Seveda bomo o tem na letošnjem občnem zboru žel. čebelar, zadruge še sklepali, vendar upamo, da se bodo naši zadrugarji soglasno odločili za izdajo tega prepotrebnege čebelarskega glasnika.

Obenem se pa zahvaljujemo nabavljalni zadrugi za uvidevnost, da je priobčevala tudi čebelarske članke, ker je s tem pokazala razumevanje za tako važno panogo narodnega gospodarstva. Istočasno jo pa prosimo še nadaljnje naklonjenosti, ker se želimo le še kdaj oglasiti tudi v njenem „Zadrugarju“ s kakim važnim strokovnim člankom.

Upravni odbor čeb. zadruge.

Gospodarski in tržni pregled

Sladkor.

Glede preskrbe prebivalstva s sladkorjem je položaj delno ugodnejši, kot pa glede preskrbe z moko.

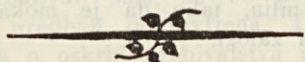
Slovenija potrebuje po dobljenih podatkih približno 915 vagonov sladkorja na leto. Sedaj pa znaša dejanska potreba sladkorja v Sloveniji 102 pagona mesečno, kolikor bo tudi Prevod dobil sladkorja, kar da na leto 1224 vagonov. Če ne bi bilo nobenega kupičenja sladkorja, potem ga nikakor ne bi smelo manjkati.

Sladkorne tovarne so v mesecu januarju zaključile kampanjo in proizvedle skupno 10.000 vagonov, kar je za 1000 vagonov več, kakor pa normalna potrošnja sladkorja v Jugoslaviji. Ni izključeno, da se bodo dobile še znatne količine tudi iz tujine, tako da izgleda, da ni nevarnosti, da bi sladkorja zmanjkalo. Banovina Hrvatska dobi baje 1200 vagonov neocarijnega sladkorja iz Protektorata. Težave pa so z dobavo sladkorja iz tovarn po sladkorni centrali. Tako gre dobava sladkorja prepočasi naprej. Najmanj 20 do 30 dni je potrebno, da dobi zadruga po naročilu in plačanju blaga sladkor iz tovarne.

Težave so tudi v tem, ker velja za nabavo novega blaga količina, ki se je potrošila 1. septembra 1959. Zaradi tega so zlasti mnoge zadruge prikrajšane, kajti novopristopivši člani se morajo tudi upoštevati in bi se moralo toliko sladkorja dodeliti, kolikor je današnja potreba. Je tudi veliko članov, ki preje sladkorja niso jemali v zadrugi, danes ga pa jemljejo prav vsi stari in novi člani; zato potrebuje zadruga sedaj ca $1\frac{1}{2}$ vagona več sladkorja na mesec kot v letu 1959.

Mast.

Cene prašičev špeharjev so poskočile v Hrvatski na din 16 do 17 žive vage za kg. V Ljubljani na klavnici se zahteva že din 26—. Kakor slišimo, mesarji no-

čajo kupovati dragih hrvaških prašičev, dokler bo cena špehu din 25— do 26—, in zahtevajo, da se dovoli povišanje cene.

Mast se tudi po visoki ceni težko dobi, ker se izvažajo v Nemčijo. Izvažajo se tudi prašiči špeharji v velikih količinah po visoki ceni din 20'50 za kg žive vage, postavljeni na državno mejo. Časopisi pišejo, da se bo izvozilo 150.000 kom. prašičev v Nemčijo.

Cena masti bo še poskočila in jo bo težko dobiti, ker gredo veletrgovci in tovarne le po zaslužku in gledajo le na velike izvozne cene. Izvoz masti v inozemstvo naj bi se prepovedal, dokler ni krita potreba za prehrano prebivalstva v pasivnih krajih naše države. Če zahtevamo danes mast, zahteva prodajalec, da kupimo najmanj 20—50% mesnih izdelkov, ki jih pa vnovčiti ne moremo.

Drva in premog.

Popolnoma suha drva so pošla in jih ni dobiti. Nudijo nam le male količine drv, sekanih med mašami, t. j. v mesecu avgustu.

Drva, sekana od oktobra naprej, torej sveža, se že izvažajo na vse kraje naše države, v zadnjem času mnogo v Švico. Zadruga ima v zalogi drva lastne sečnje, sekana v avgustu preteklega leta.

Sedaj zadruga kupuje drva zimske sečnje, če jih le dobi, ker se boji povišanja cen in prehudega izvoza.

V letu 1939. se je izvozilo iz naše države v inozemstvo 12.000 vagonov drv, v letu 1940. pa že 24.000 vagonov. Tudi tukaj bi bilo potrebno izdati prepoved izvoza drv v inozemstvo, dokler ni krita potreba domače porabe.

Premog smo oddali vsem zadrugarjem, ki so ga naročili, tako da ni sedaj nobenih zaostankov.

Prisilni odkup pšenice in koruze se razširi na vse sreze v državi.

V Beogradu je bilo nekoliko konferenc predstavnikov Hrvatske in Slove-

nije, ki so razpravljali glede prehrane. Vzeto je bilo ponovno v pretres vprašanje prehrane in splošne preskrbe vse države z najpotrebnejšimi živili. Proučevalo se je tudi vprašanje ustanovitve enotne organizacije za vso državo, ki naj bi oskrbovala z živili vse pasivne kraje enako, da bi se s tem preprečilo pomanjkanje živil v posameznih krajih. V ta namen je bilo sedaj ustanovljeno ministrstvo za prehrano, ki bo prevzelo vso oblast nad razdelitvijo pšenice in koruze.

Odrejen je popis pšenice v vsej državi, nakar se bo pristopilo k prisilnemu odkupu. Danes na trgu v Banatu ne nudi nihče pšenice, zato je nastalo pomanjkanje pšenice in enotne pšenične moke.

Za prehrano prebivalstva dravske banovine do nove žetve potrebuje Prevod najmanj še 1000 vagonov pšenice ali moke. Če ta pšenica ne dospe, bo enotne pšenične moke zmanjkalo že v mesecu aprilu t. l.

Prevod se trudi in intervenira povsod in na vse načine, da bi se manjkajoča količina pšenice dobavila in s tem zagurala prehrano prebivalstva dravske banovine do nove žetve. Tudi z dobavo koruze so težkoče, ker koruza še ni dovolj suha, zato se ne more vskladiščiti v vrečah; na drugi strani pa je v Banatu tako povpraševanje po koruzi, da se težko dobijo večje količine, ker veleagrarci tudi čakajo na povišanje cen.

Ministrstvo za prehrano in Prizad so ustavili izdajo dovoljenj za izvoz pšenice, moke in koruze iz Banata, in sicer za toliko časa, da se popišejo vse zaloge pri lastnikih. Ker naša Zveza ne dobi pšenice, ne more oskrbeti nabavljalnih zadrug svojega področja s potrebno moko in smo bili prisiljeni, naprositi Prevod, da nas v bodoče on preskrbuje s pšenično moko.

Koruza, koruzna moka in koruzni zdrob.

Obveščamo članstvo, da je zadruga po Zvezi nabavila koruzo, ki jo daje po potrebi v mlin, tako da je moka vedno sveža na zalogi.

Člani naj jemljejo le toliko koruznih mlevskih izdelkov, kolikor rabijo za svojo družino za enomesečno potrebo. Da ne bo kasneje tudi koruze in koruznih izdelkov primanjkovalo, naj člani štedijo z zalogami tako v zadrugi kot doma, in naj naročajo le neobhodno potrebno količino za prehrano lastnih družin.

Oskrba z moko in pomanjkljivost uredb.

V zvezi s težkočami pri oskrbi z moko prihajajo v zadnjem času iz žitorodnih pokrajin značilne informacije, da imajo producenti še vedno dovolj pšenice, da pa jo nočejo prodati po maksimirani ceni. Nedavno je v tej zvezi poročal „Jugoslovanski kurir“, da ponujajo ponekod kupci pod roko za pšenico do 400 din in tudi več za 100 kg, medtem ko znaša maksimalna cena 500 din. Te dni pa je poročal „Jutarnji list“ iz Vinkovcev, da se tudi tam dobi pšenica pod roko po znatno višji ceni od maksimirane. Isti list poroča, da so v nekaterih krajih Hrvatske producenti žito kratkomalo poskrili. Ponekod so skrite zaloge odkrili in že se čujejo zahteve, naj se ti prestopki amnestirajo. Iz Vojvodine prihajajo slična poročila. Neuspehi dosedanjih uredb potrjujejo, da je pri določanju maksimiranja cen odločilnega pomena, da so predpisi dobro premišljeni, ker lahko najmanjša pomanjkljivost povzroči neuspeh.

Že prva uredba o pšenici od 26. julija lanskega leta je bila pomanjkljiva predvsem v tem, da je določala kazen zapora do 6 mesecev in globe do din 100.000 le za onega, ki bi zahteval večjo ceno, ne pa za onega, ki bi kupil blago po višji ceni. Kupec zato lahko „ponudi“ višjo ceno, ne da bi se izpostavljal kazni. Že takrat smo opozorili na to pomanjkljivost in zahtevali, naj se kazenski predpisi izpopolnijo tako, da bo kaznovan tisti, ki plača, in tisti, ki vzame višjo ceno.

Pričakovali smo, da bo pogrška v novih uredbah popravljena. Toda tudi Uredba o oskrbi prebivalstva in vojske

s kruhom vsebuje enake kazenske določbe. Tudi po tej uredbi ni predvidena kazen za onega, ki bi kupil pšenico po višji ceni, temveč le za onega, ki bi zahteval višjo ceno. Zahtevati višjo ceno pa nikomur ni treba, ker jo kupci sami ponujajo in plačajo, kar ni kaznivo. Sodišča izrekajo v takih primerih oprostilne sodbe.

Navzlic temu pa ima tudi zadnja Uredba o prometu s koruzo, ki je izšla meseca decembra lanskega leta, isto hibo. Predpis, da se ne sme kupovati koruza ali pšenica po višji ceni, kot je določena z uredbi, pa je praktično brez pomena, če za kršitev tega predpisa ni kazenske sankcije.

Pri današnjih nemaksimiranih visokih cenah rži, ajde, ječmena in ovsu, gre marsikomu v račun, da kupi pšenico in koruzo celo za živinsko krmo po višji ceni nego je predpisana z uredbi, ker je cena ovsu za din 50—, cena ječmena pa za din 80— višja od maksimirane cene za pšenico.

Zaradi pomanjkljive zakonodaje se razvija zakotna trgovina z žitom. Prodaja pod roko pa povzroča v zvezi z nezadostno strogostjo pri izvajanju ostalih predpisov, ki se tičejo žita, največ težkoč pri oskrbi prebivalstva.

Dodatne karte za moko.

Kakor je bilo objavljeno v zadnjem „Zadugarju“, je deputacija naše zadruge izročila g. banu spomenico glede povišanja kvote enotne moke vsem železničarjem ljubljanske direkcije.

Kot smo zaznali iz merodajnega mesta, dobe železniški uslužbenci in delavci, ki vrše službo na postajah, progah, v kurilnicah in delavnicah, dodatne karte za dobavo 1 kg pšenične moke.

Te dodatne nakaznice bo direkcija po navodilih Preveda po službenih edinicah sama razdelila.

Administrativno osobje po pisarnah je od teh dodatnih kart izvzeto. Dodatne karte dobe kot težki delavci samo eksekutivni železničarji in rudarji.

Bolniki — dodatne nakaznice za moko.

Po odredbi banske uprave bodo bolniki, ki zaradi bolezni na prebavilih ne morejo uživati koruznega kruha, dobili, dokler traja bolezen, dodatno nakaznico za 1 kg moke na teden, to pa le pri sreškem sanitetnem referentu, mestnem fiziku ali občinskem zdravniku zdravstvene občine, v kateri stanujejo.

Dodatna moka se bo izdajala le nujno potrebnim.

Živilske cene letos in lani v januarju.

Primerjava cen živil v Ljubljani in posameznih krajih.

Po časopisju posnemamo:

Razlika med cenami lani januarja in letos je znatna, kar sprevidimo najbolje po indeksu stroškov za prehrano; lani januarja je znašal indeks stroškov za prehrano v Ljubljani 82,1, ob koncu leta pa so bili stroški že za okrog 34% višji. Ljudje pa raje primerjajo cene posameznih živil, ker se jim zdi tako značaj draginje bolj nazoren, zato ob tej priložnosti navajamo ljubljanske živilske cene v posameznih letih in lani januarja.

Špicerijsko blago.

Pri špicerijskem blagu je najbolj občutna podražitev sladkorja, riža, jedilnega olja, testenin in kave. Rekord je pa dosegel čaj. Zdaj je čaj po din 400 do 500 kg, medtem ko je bil lani januarja po din 190—, predlanskim po din 160— in l. 1958. po din 150— kg. Sladkor v kockah je bil lani januarja po din 15,50, novembra se je pa podražil na din 18—. Zdaj stane zaradi zvišane trošarine din 20—. Riž je bil pred letom po din 10— do din 14— kg, zdaj je po din 12— do din 18—. Pred dvema letoma so ga prodajali po din 8— do din 15—. Kava „Portorico“ je bila lani januarja po din 95— kg, oktobra se je podražila na din 102—, decembra na din 108— in zdaj je po din 108— do din 128—. Kava „Santos“ je bila pred letom po din 75—, zdaj je po din 86— do 96—. Kava „Rio“ je zdaj po din 84— do din 92— kg, pred letom je bila po din 62—. Pražena kava

I. vrste je po din 120— do din 158—, II. vrste po din 108— do din 120—. Pred letom je bila I. vrste po din 125— in druge vrste po din 87— kg. — Jedilno olje je bilo pred letom po din 19—, zdaj pa po din 25,50 liter. — Testenine so zdaj po din 10 do din 20—, pred letom so bile po din 8— do din 14,50.

Moka, kruh.

Med vsemi živili se je sorazmerno najbolj podražila pecivna moka. Lani januarja je bila fina pšenična moka še po din 5,80, medtem ko je zdaj po din 9—. Podražila se je torej za nad 250%! Tudi koruzna moka je zelo draga v primeri s cenami prejšnjega leta. Lani je bila zelo dobra letina, predlanskim (1959) so pa pridelali malo koruze, vendar je bila lani koruzna moka mnogo cenejša kakor zdaj: po din 2,50, zdaj je pa po din 4,25. Med mlevskimi izdelki sta najdražja ajdova moka in pšenični zdrob, po din 9— do din 10— kg. Pred letom je bil pšenični zdrob po din 4,75 kg in ajdova moka I. vrste po din 5—. Sorazmerno s podražitvijo moke se je seveda podražil tudi kruh. V povojnih letih kruh še ni bil tako drag kakor zdaj, ko prodajajo belega po din 8—, toda ne niti kg, temveč le 96 dkg. Pred letom je bil beli kruh po din 4,8, predlanskim po din 4,25 in l. 1958. po din 4,50. Polbeli (v kakovosti enotnega) je bil pred letom po din 4,40, zdaj je kruh iz pšenične in koruzne moke po din 6— 94 dkg, tako zvani ljudski kruh pa po din 5— kg. Razen tega je zdaj naprodaj še kruh iz krušne pšenične in koruzne moke po din 5— kg. Ni pa črnega, rženega kruha, ki je bil pred letom po din 4,20. Beli kruh je bil v Ljubljani najcenejši l. 1955., po din 4—, najdražji pa, če ne upoštevamo sedanje najvišje cene, l. 1925., ko je znašala povprečna letna cena din 7,27 kg.

Mleko, maslo, mast.

V zadnjem letu so se občutno podražile vse vrste zabel, kar velja tudi za mleko in mlečne izdelke, kolikor jih uporabljamo kot zabelo. Povprečna cena mleka je bila lani januarja din 2,25 li-

ter. Zdaj po din 2'50 do din 3'—. Najdražje je bilo mleko l. 1925., ko je znašala povprečna cena din 5'94. Najcenejše pa je bilo l. 1937., povprečno din 2'—. Maslo je bilo včasih še dražje, kakor je zdaj; l. 1925. je znašala povprečna cena surovega masla din 56'55, čajnega pa celo din 74'56. Najcenejše je bilo maslo l. 1935., surovo po din 21'50 in čajno po din 28'53. Zdaj je surovo maslo po din 40'— do din 50'—, kuhano po din 48'— do din 52'— in čajno po din 48'— do din 56'—. Lani januarja je bilo surovo maslo po din 51'—, kuhano po din 54'— in čajno po din 57'— kg. Svinjska mast je zdaj po din 52'—, pred letom je bila po din 21'50 in leta 1925., ko je bila najdražja v povojnih letih, po din 41'52 kg. Najcenejša je bila l. 1935., povprečno po din 16'65 kg.

Krompir, fižol.

V povojnih letih krompir še ni bil dražji kakor zdaj. Pred letom je bil po din 1'75 kg, zdaj je po din 1'50 do din 2'—. Najcenejši je bil krompir l. 1936., ko je znašala povprečna letna cena le 59 par. Precej drag je bil tudi l. 1925., ko je znašala povprečna cena din 1'65 kg. Predlanskim je znašala povprečna cena krompirja 75 par. Luščeni fižol je zdaj po din 6'— do 9'— kg, pred letom je bil po din 6'50, predlanskim po din 4'50 in leta 1938. po din 5'50 kg.

Ta pregled cen nam kaže, da so se najbolj podražila prav najvažnejša živila, predvsem moka, kruh, krompir, meso in mast.

Domače kuhanje mila za pranje.

Ta recept sem dobil od žene našega člana, ki je začela kuhati milo doma in je imela pri tem popoln uspeh. Milo je lepo, čisto, se dobro peni in po njem je perilo čisto in belo ko sneg.

Recept za kuhanje mila.

V lonec daj: 6 litrov vode, najboljša je kapnica, 6 kg loja, topljenega brez ocvirkov, 1 kg lužnega kamna in 10 drk pepelike. To kuhaj, da se loj in kamen

raztopi. Potem dodaj velik zavitek Radiona ali praška „šampon“.

Med kuhanjem, ko je loj in kamen raztopljen, dodaj še 10 litrov vode, kar mora potem vreti najmanj 4 ure. Dalj vre, boljše je milo. Kipeti pa ne sme. Če začne kipeti, dolivaj mrzle vode.

Na 1 kg loja je treba tri litre vode.

Ko se milo vleče podobno lepilu, je kuhano; odstrani ogenj izpod kotla, nato prilij pol litra terpentina in dobro premešaj. Če imaš žerjavico pod kotlom, terpentini vzhlapi.

Nato vlij milo v pripravljeno mokro posodo: (lavor ali pekač) in pusti na toplem, da se počasi ohladi; zmrzniti ne sme.

Suši ga na zraku in na toplem, ker če zmrzne, ga moraš zopet prekuhati in ni več tako fino.

1 kg loja da 5 kg čistega mila.

Ker so največje tovarne, kot „Zlatorog“, „Schicht“ in „Hubertus“ skoro popolnoma prenehale z obratom, se je pojavili pomanjkanje mila; zato si bodo morale gospodinje same pomagati, da bodo imele milo, ki ga neobhodno potrebujejo za umivanje, pranje in čiščenje.

Zdruga naroča milo in vse potrebščine v raznih tovarnah in bo nudila članstvu to, kar ji bo v teh časih in prilikah kar največ mogoče.

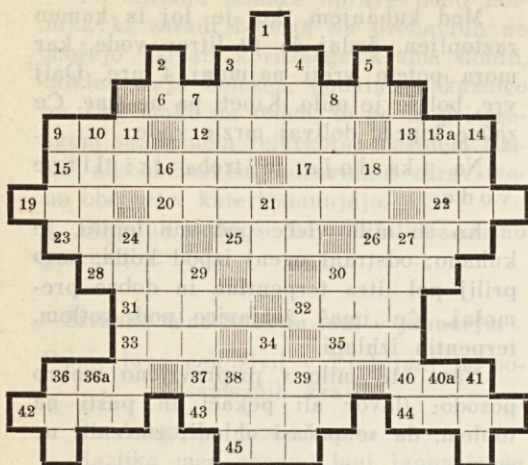
18. januarja 1941 je izšla uredba, ki prepoveduje trgovcem, da bi prodajali tedensko več kot 1 kg mila za pranje za potrebe enega gospodinjstva. Tovarne pa smejo prodajati veletrgovcem ali zadrugam in ti malim trgovcem in članom največ toliko mila, kolikor so ga ti jemali pred 1. septembrom 1939. Izdelovati se sme le enotno milo po naredbi z dne 30. septembra 1940.

J. L.

Iz uredništva

Zaradi pomanjkanja prostora bomo priobčili rešitev nagradnih ugank iz letošnjega zadrugnega koledarja v prihodnji številki „Zadrugarja“.

Križanka

Vodoravno: 5. tatarski poglavar, 6. sobno ležišče, 9. števnik, 12. zločini, 15. ihtenje, 15. nekaj več živil, 17. dijalektični del srbsko-hrvatskega jezika, 19. egiptovska reka, 20. otroška igra, 22. števnik, 25. žensko ime, 25. glagol premikanja, 26. snov, ki se rabi pri zidanju, 28. prislov, 50. instrument, 51. pokrivalo, 52. prepir,

55. zaimek, 55. srbsko ime za Aleksander, 56. visok drž. uradnik, 57. mera za dragocenosti, 40. žival, 42. ptice, 45. divji narod iz preseljevanja narodov, 44. sklep očenaša, 45. žensko ime.

Navpično: 1. slavni slovanski vladar, 2. prislov, 5. ovratnik pri konju (plural), 4. velelnik glagola narediti, 5. zaimek, 7. žalost, 8. moško ime, 9. obzir, 10. plesna prireditev (skupina), 11. začetne črke imena in priimka avtorja „Veseli dan ali Matiček se ženi“, 15. začetne črke imena in priimka znanega mladinskega pisatelja (piše tudi v „Zadrugarja“), 15a. šolski red, 14. bioskop, 16. učen, 18. prebivalec bližnjega Vzhoda (prednje Azije), 2. oče, 24. uredbe osnovne važnosti v življenju naroda in države, 27. ptica, 29. stavbno sredstvo, 50. s plugom razrivati zemljo, 54. kos lesa, 56. drevo, 56a. igralna karta, 58. pozdrav Mariji, 59. predplačilo, 40a. slovenski † pesnik-general (začetne črke imena in priimka), 41. stoletje.

Zavozil jo je.

Wagner, slavni nemški skladatelj, je dal svojo uro urarju v popravilo. Po štirinajstih dnevih je šel ponjo. Doma pa je opazil, da ura več ne gre. Ves besen se vrne k urarju in ga nahruli: „Vi bi mi morali uro popraviti, pa ste jo pokvarili!“

„Kaj,“ se je raztogotil urar, „kaj, vi pravite, da sem jo pokvaril? Niti dotaknil se je nisem!“

Drug razlog.

„Tvoj mož ima novo obleko?“

„Ne, prav isto obleko ima.“

„Pa vseeno, nekam drugače izgleda...“

„Da, drugega moža imam...“

Točen človek.

„Točnost je moja najlepša lastnost in jaz se točnosti strogo držim. Na primer, če kakšen svoj dolg ne morem točno vrniti, ga raje sploh nikdar ne vrnem.“

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Z., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta št. 89. — Tiskali J. Blasnik nasled., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Naše cene

Radi splošno težke situacije, ki vlada zlasti v živilski stroki, se nakupne cene stalno menjajo. Radi tega tudi zadruga ne more držati stalnih prodajnih cen. Opozarjamo članstvo, da so vse naše cene, objavljene v cenikih, neobvezne in si pridržujemo pravico iste med mesecem zvišati odnosno znižati.

Nakupovalne knjižice

Ponovno obveščamo vse člane, da imajo naše združne poslovalnice strogo nalogo, da brez nakupovalne knjižice ne smejo izdajati nikake robe, ne na kredit, niti za gotovino. Če član ne bo imel seboj nakupovalne knjižice, ne bo postrežen.

Nabavite si zaboje in vreče za moko!

Mnogo je še članov s proge, ki si še niso do danes oskrbeli

s potrebnimi zaboji za prevoz živil

na progo. Še danes se pošiljajo zato vreče, v katerih se veliko špecerijske robe raztrese in raztrga ter nastajajo zaradi tega nepotrebne reklamacije. Zadruga sama ima pa tudi s pošiljko v vrečah mnogo več dela in mnogo več izdatkov, ker mora vsako stvar posebej zavijati in zavezovati.

V lastnem interesu svetujemo članom s proge, da si takoj nabavijo potrebne zaboje, ki so najbolj praktični in ekonomični.

Obvestilo

V novo preurejenih gostilniških prostorih na Masarykovi cesti 17 smo uredili tudi

kuhinjo za topla jedila.

Zato priporočamo članom, posebno onim s proge, da **posetijo našo gostilno**, kjer bodo postreženi z vedno svežo in toplo hrano.

Kolo žen zadrugark

Obvestilo

Prihodnji članski sestanek „Kola žen zadrugark“ s predavanjem se vrši dne 12. marca t. l. ob 20. uri v dvorani glasbenega društva „Sloge“. Predava znana predavateljica ga. Angela Vode o temi „Vzgojimo narod poštenjakov“. Vse članice zadrugarke in nečlanice, kakor tudi zadrugarji iskreno vabljeni.

Sir, Chalet . . . . . kom.	1·75
" " . . . . . škatl.	10·50
" emendolski, Ia . . . . . kg	38—
" Parmezan . . . . . "	87—
" trapistovski . . . . . "	32—
Soda, jedilna . . . . . "	20—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding zav.	3—
Čokoladni prašek za puding . . . . . "	3·25
Malinov prašek za puding . . . . . "	3—
Mandelnov prašek za puding . . . . . "	3—
Pecilni prašek . . . . . "	1·50
Pripomoček za vkuhanje . . . . . "	2·50
Rumenilo . . . . . "	1·50
Vanilijeva krema . . . . . "	3·50
Vanilijin prašek za puding . . . . . "	3—
Vanilijin sladkor . . . . . "	1·50

Dišave

Cimet, cel in zmlet . . . . . zav.	*
Ingver . . . . . "	*
Janež . . . . . "	*
Kamilce . . . . . kg	55—
Klinčki (žbice), celi in zmleti . . . . . zav.	*
Korjander . . . . . "	*
Kumna . . . . . "	*
Lavorjevo listje . . . . . "	*
" zrnje . . . . . "	*
Majaron . . . . . kg	70—
Muškatovi orehi . . . . . kom.	2—
Paprika, huda . . . . . zav.	*
" sladka . . . . . "	*
Piment, cel in zmlet . . . . . "	*
Poper, " " " . . . . . "	*
Žafran . . . . . "	1·25

Tekočine

Kis za vlaganje l	5—
" nav., dvojno močni . . . . . "	4·25
" vinski . . . . . "	6—
Olje, namizno . . . . . "	25—
Francosko žganje, mala stekl.	12—
" " srednja . . . . . "	31—
" " velika . . . . . "	52—

Brandy, à 0'351 . . . . . stekl.	36—
" " 0'701 . . . . . "	66—
Liker, Balkan, grenki l	60—
" " sladki . . . . . "	60—
" Pelinkovec . . . . . "	60—
" razni . . . . . "	58—
Rum Ia, à ½ l . . . . . stekl.	44—
" Ia, " 1 l . . . . . "	79—
" Ila, " ½ l . . . . . "	36—
Esenca za liker . . . . . "	6—
Rumova esenca . . . . . "	10—
Žganje, borovničar, à ½ l . . . . . "	36·50
" brinjevec, " ½ l . . . . . "	35·50
" slivovka, " ½ l . . . . . "	26·50
" tropinovec, " ½ l . . . . . "	26·50
Vino, belo, štajersko l	*
" Jagodinsko, črno . . . . . "	*
" cviček . . . . . "	*
" belo, dalmatinsko . . . . . "	*
" Opolo . . . . . "	*
" Prošek . . . . . "	32—
" Vermut . . . . . "	52—
Malinovec, à ½ l . . . . . stekl.	16—
" odprti . . . . . kg	22—
Radenska voda ¹⁴ / ₁₀ l . . . . . stekl.	7·50
" " ½ l . . . . . "	3·75
Rogaška voda ¹⁴ / ₁₀ l . . . . . "	7·50
" " Donati 1 l . . . . . "	7—
Grenka voda Fr. Jožefova . . . . . "	12—

Potrebščine za perilo

Mila

Schicht, enotno . . . . . kg	24—
Zlatorog, enotno . . . . . "	20·50
Milo Ila . . . . . "	14·50
Lapun nadom. mila . . . . . "	19—

Pralni praški

„Ena“, milne luske . . . . . kg	65—
„Henko“ soda . . . . . zav.	3·50
Lux . . . . . "	6—
Perion . . . . . "	7·50
Persil . . . . . "	7·75
Radion . . . . . "	7·25
Snežinka . . . . . "	6·50
Ženska hvala . . . . . zav.	3·25
Radost peric . . . . . "	3—
Teksil . . . . . "	2·50
Belil . . . . . "	3—

Druge potrebščine

Soda za pranje . . . . . kg	2·75
Lug . . . . . "	4·50
Boraks . . . . . zav.	2·50
" carski . . . . . škatl.	7—
Škrob rižev ¹ / ₄ . . . . . "	6·50
" " " " zav.	1·50
Plavilo v kroglicah . . . . . "	3·50
Plavilni papir . . . . . "	1·75
Pralni stroji, leseni, mali kom.	18—
" " " vel. "	19—
Pralni stroji, pločev. mali "	20—
" " " vel. "	22—
Vrvi za perilo . . . . . 15 m	Cene po kvaliteti
" " " . . . . . 20 m	
" " " . . . . . 25 m	
" " " . . . . . 30 m	
" " " . . . . . 35 m	
" " " . . . . . 40 m	
Obešalniki za sušenje perila . . . . . kom.	20—
Ščipalka za perilo . . . . . "	—25

Toaletni predmeti

Milo, Elida, Favorit . . . . . kom.	12—
" " 7 cvetic . . . . . "	12—
" Glicerin Zlatorog . . . . . "	10—
" " Hubertus . . . . . "	9—
" Elida lanolin, m. . . . . "	8·25
" " " vel. . . . . "	14·50
" „Astra“ . . . . . "	9·50
" Osiris . . . . . "	13·50
" za roke . . . . . "	7—
" peščeno Zlatorog . . . . . "	3—
" Stella, velika . . . . . "	13·50
" Ivola . . . . . "	7·50
" Savon Medicinal . . . . . "	7·50
" za britje Ia . . . . . "	13—
" " " Ila . . . . . "	4·50
Cimean . . . . . "	8—
Chlorodont . . . . . "	8—
Doromat . . . . . "	9—
Kalodont . . . . . mala "	8—
" " " vel. "	14—
Odol . . . . . mala stekl.	23·50
" " " sred. "	37—
" " " vel. "	65—
Olje, orehovo, pristno . . . . . "	8—
Olje za sončenje in mašažo . . . . . "	8—
Ustna voda Cimean . . . . . "	19—
Kolonska voda . . . . . mala "	16·50
" " " vel. "	30—
Esenca za kolonsko vodo stekl.	20—
Krema za kožo Cimean . . . . . doza	11—
Krema za kožo Elida nočna tuba	19·50
Krema za kožo Elida dnevna . . . . . "	19·50

Nivea krema	doza	15.50
Parfum	stekl.	19.—
Puder Elida	škatl.	17.—
Vazelin „	doza	10.—
Šampon „	zav.	4.25

Potrebščine za čevlje

Krema, črna	mal. škatl.	7.—
„ „	sred. „	9.—
„ „	vel. „	18.—
„ rjava	„	7.—
„ rumena	„	7.—
„ bela	„	7.—
„ sortirana	„	3.—
Krema črna Jadran sred. „	„	7.—
Mast za čevlje, črna	„	6.25
„ „ „ rjava	„	6.25
Krtače za blato	kom.	4.50
„ „ mazanje	„	1.75
„ „ svetljenje	„	13.—
Vežalke, črne, kratke	par	1.75
„ „ srednje	„	2.—
„ „ dolge	„	2.25
„ rjave, kratke	„	1.75
„ „ srednje	„	2.—
„ „ dolge	„	2.25
„ usnjene, črne	„	3.75
„ „ rjave	„	3.75

Razno

Barva za pirhe	zav.	—75
Ostara	„	2.50
Brusači	kom.	16.50
Celofan, papir	zav.	2.50
Čistilo za parkete . mal. doza	mal. doza	17.50
„ „ „ vel. „	„	29.—
Črnilo	stekl.	3.25
Schell-Toks, mala kant.	kom.	16.—
„ „ vel. kant.	„	28.—
„ „ črpalke	„	20.—
„Čistinit„, za obleke	stekl.	12.—
Grafit	kom.	—50
Kolofonija	kg	28.—
Kladiva za meso	kom.	14.—
Kolesa moška, kromirana 1400. do 1600.	1400. do 1600.	—
„ damska, kromir.	1450. do 1650.	—
„ moška, poniklj.	kom.	1200.—
Likalit	zav.	4.25
Oglje bukovo	kg	2.50
Krtače za obleko	kom.	17.—
„ „ parkete	„	29.—

Krtače za ribanje	kom.	7.75
Krtače za roke	„	4.—
„ „ roke, dvostr.	„	6.—
Krtače za zobe, male	„	10.—
Krtače za zobe, velike	„	14.—
„ „ „ la	„	16.—
„Mali sadjar“	knjiga	5.—
„Mali vrtnar“	„	5.—
Metle, male	kom.	16.50
„ velike	„	21.—
Metlice, otroške	„	9.—
„ za obleko	„	9.—
„ „ posodo	„	3.—
Muholovci	kom.	1.—
Nočne lučke	škatl.	2.—
Obešalniki, mali	kom.	3.—
Olje za šivalne stroje	stekl.	5.50
Omela, bombažna	kom.	32.—
„ mala	„	14.—
„ za parkete	„	35.—
Omelčka za čiščenje ste-		
klenic	8.50 do 17.—	
Pasta za peči	škatl.	3.—
Peharji, srednji	kom.	5.—
„ veliki	„	5.50
Papir klosetni	zav.	3.25
Peresniki	kom.	2.—
Pergament papir	pola	1.—
Pesek za email posodo	zav.	—
„ „ „ „	„	1.50
„ „ „ „	„	2.—
„ „ alum. „	„	2.50
Pile, trioglate srednje	kom.	7.—
„ „ velike	„	7.50
„ plošnate, male	„	14.50
„ „ srednje	„	16.50
„ „ velike	„	19.—
Prašek za čiščenje zlata		
in srebra	zav.	3.25
Prazne pušice	kom.	7.—
Predpražniki Ia	16.— do 49.—	
„ „ „ IIa	kom.	15.—
„ „ „ IIIa (slama)	„	4.50
Prijatelj gospodinj (za		
štedilnik)	„	110.—
Rahljači, brez ročaja	„	15.—
„ z ročajem	„	19.—
Sidol	tuba	6.—
Svitol	„	5.50
Vitol	„	5.50
Snažilne gobice za po-		
sodo	„	1.50
Solnice, lesene	„	12.—
Stručnice, male	„	7.—
Stručnice, velike	kom.	9.—
„ srednje	„	8.—
Svinčniki, navadni	„	1.75
„ tintni	„	3.50
Šivanke	„	1.50

Šmirkovo platno, belo	pola	3.—
„ „ sivo	„	2.50
Sted Regulator obroči:		
160—220 mm	kom.	60.—
230—240 „	„	75.—
Sted Regulator plošče:		
18×12 col	„	115.—
21×12 „	„	120.—
Tepači veliki	„	22.—
Umetno gnojilo	kg	2.50
Vim	zav.	2.75
Vit	„	4.50
Vžigalice	„	10.—
„ „	škatl.	1.—
„ male	„	0.50
Zobotrebci	zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni,		
alpaka in kromiran	Po izbiri	

Kurivo

Drva, bukova, cela	}	*
„ „ žagana		
„ mehka v kolob.		
Premog, trboveljski, kosovec		
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.		

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.